

E accio che noi pseguitiamo tutti limodi de giudiciy mco
 niamo quelle quostion alle quali ocreduto non fu mattam
 te vifu data fede. Il suo del maestro argentario appo
 sto fu auere ucciso il suo dallexandro fano e questa ragione
 tormentato dal signore affermo e fermissima mente che auere
 fatto quel male. Adique dato a fano ucciso fu p tormento in
 di poco tempo tramuzando cholu tornoe achasa della cui mē
 te creduto era stato.

P Or contrario il suo dallexandro fano auendo in questa
 suspitione auere ucciso G. figo ly caualiere romano se
 tte volte tormentato neghoe auere auuto alcuna possim
 ta de aquella ch'opa ma pco chome confesse adagudiciy
 chondonnato fue edalucio ch'alfurao triumuro fu posto in
 croce.

E il filio flacco scusando si pphillippo suo suo nel quale
 tutta laquitione staua otto uolte collato ne una parola
 alpo tutto disse p laquale il suo signore fosse grauato et me
 ente meno fuguidicato esse colpeuale contro fosse chosa che pu
 certo argomento dnoienza disse disse uno collato otto uol
 te e nullamane fesse che otto collati vna uolta p castiguna

De testimoni che furono riaciuti e quelli che furono recusati. ca. quito

S Eguitali che ricordi quelli ex emphi che partagnono
 atestimoni. G. N. e. Q. puile nati de ptom di quelli
 medesimi padre e madre e tutti grad. d. costoro a
 vanzati alla soma grandezza costoro fratelli dmetello. Q.
 2. l. consoli eciensozzi elluno auca auuto triunfo contra o.
 Q. pompeo afro accusato dno auere restituito la pecquima
 alle sue mani pvenuta no fue menomata la fede allora pon
 tando latestimonanza posciolto pompeo mauenueusi in con
 tro accio che non pare sse che p potenza auesso prenuato il nemico.

M Emilio stauo prencipe del sanato d stretta testimo
 nanza pseguitoe d emio accusato auere frodata l
 moneta al comune Costui medesimo fue testimomo cotra G.
 flauio p quella legge accusato e sforzosi d batterlo pomette
 do dase d testimonare nouano sopposto a publica qestione
 p opa auuto offeso il comune ne alcuno d loro potes afligeru

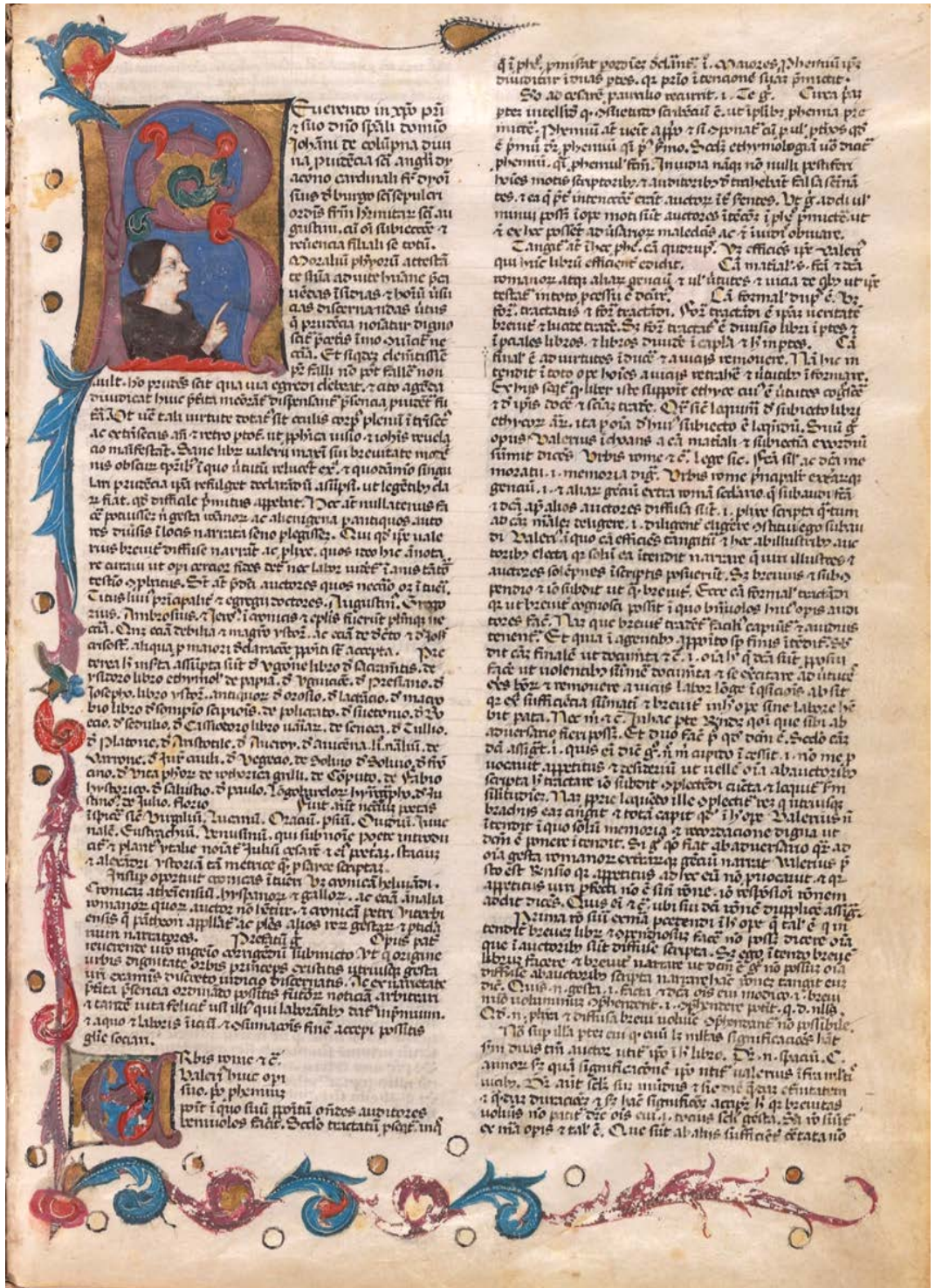
MS 3631

344

74

281

211. New Haven, Yale University,
 The Beinecke Rare Book and Manuscript Library, 712. 9 (f. 124r)

212a. New Haven, Yale University,
The Beinecke Rare Book and Manuscript Library,
Marston 37 (f. 5r)

213. New Haven, Yale University,
The Beinecke Rare Book and Manuscript Library,
Marston 234 (f. 1r)

VALERII MAXIMI FACTORVM
AC DICTORVM MEMORABILIVM
LIBER. I. AD TIBERIVM. CAES

R B I S R O M E
exterarumque gentium
facta simul ac dicta me-
moratu digna que apud
alios latius diffusa sunt
quam ut breuiter cogno-
sci possint ab illustribus
electa auctoribus deli-
gere constitui: ut docu-
menta sumere uolentibus

longe inquisitionis labor absit. Nec mihi cuncta com-
plectendi cupido incessit. Quis enim omnis æui gesta mo-
dico uoluminum numero comprehenderit: aut quis co-
pos mentis, domesticæ peregrinæque historię seriem fœ-
lici superiorum stilo conditam uel attentiore cura uel pre-
stantiori facundia traditurum se sperauerit. Te igitur
huic cepto penes quem hominum deorumque consensus
maris ac terre regimen esse uoluit certissima salus patrię
Cæsar inuoco: cuius cęlesti prouidentia uirtutes de quibus
dicturus sum benignissime fouentur: uicia seuerissime ui-
dicantur. Nam si prisce oratores & Ioue optimo maximo
bene orsi sunt: si excellentissimi uates & numine aliquo
principia traxerunt: mea paruitas eo iustius ad fauorem
tuum decurrerit quo cetera diuinitas opinione colligit.
tua presenti fide paterno auitoque fidei par uideretur.

Quorum eximio fulgore multum ceremoniis nostris
inclite claritatis accessit. Deos enim reliquos accepi-
mus: Cæsares dedimus: Et quia initium & cultu deorū
petere in animo est: de confectione eius summam
dis f e r a m;
DE CVLTV DEORVM CAPITVLVM I

MAIORES STATAS SOLENEsq;
cerimoniaſ pontificum ſcientia benege-
rendarum rerum auctoritate augurū
obſervatione apollinis prædicatione ua-
tum libris portentorum depulſis etruſcæ
diſciplina explicari uoluerunt. Præſco etiam inſtituto
rebuſ diuinis opera datur: cum aliquid comendandū
eſt preceatione: cum expoſcendum uoto: cum ſoluendū
um gratulatione: cum inquirendum extis uel ſorti-
buſ impartito ſolemni ritu peragendum ſacrificio quō
etiam oſtentorum ac fulgurum deturbationeſ pro-
curantur. **T**antum autem ſtudium antiquiſ non ſo-
lum ſeruandæ: ſed etiam amplificandæ religionis fuit
ut florentiſſima tum & opulentiſſima ciuitate decem
principum filij ſenatuſ conſulto ſinguliſ etruſcæ pop-
uliſ percipiendæ ſacrorum diſcipline gratia traderentur:
Cererique quam more græco uenerari inſtituerat
ſacerdotem Auelia: cum id opidum non dum ciuitatiſ
accepſſet nomen Calcitrariam peterent: Vel ut alij
dicunt Caliphenam: Ne deæ uetultiſ ritibus perita
deſſet antiteſ: cuiuſ cum in urbe pulcherrimum tem-
plum haberetur græco ritu moniti ſibilliniſ libriſ ut
uetuſtiſſimam Cerecem placarent Heniam quonia

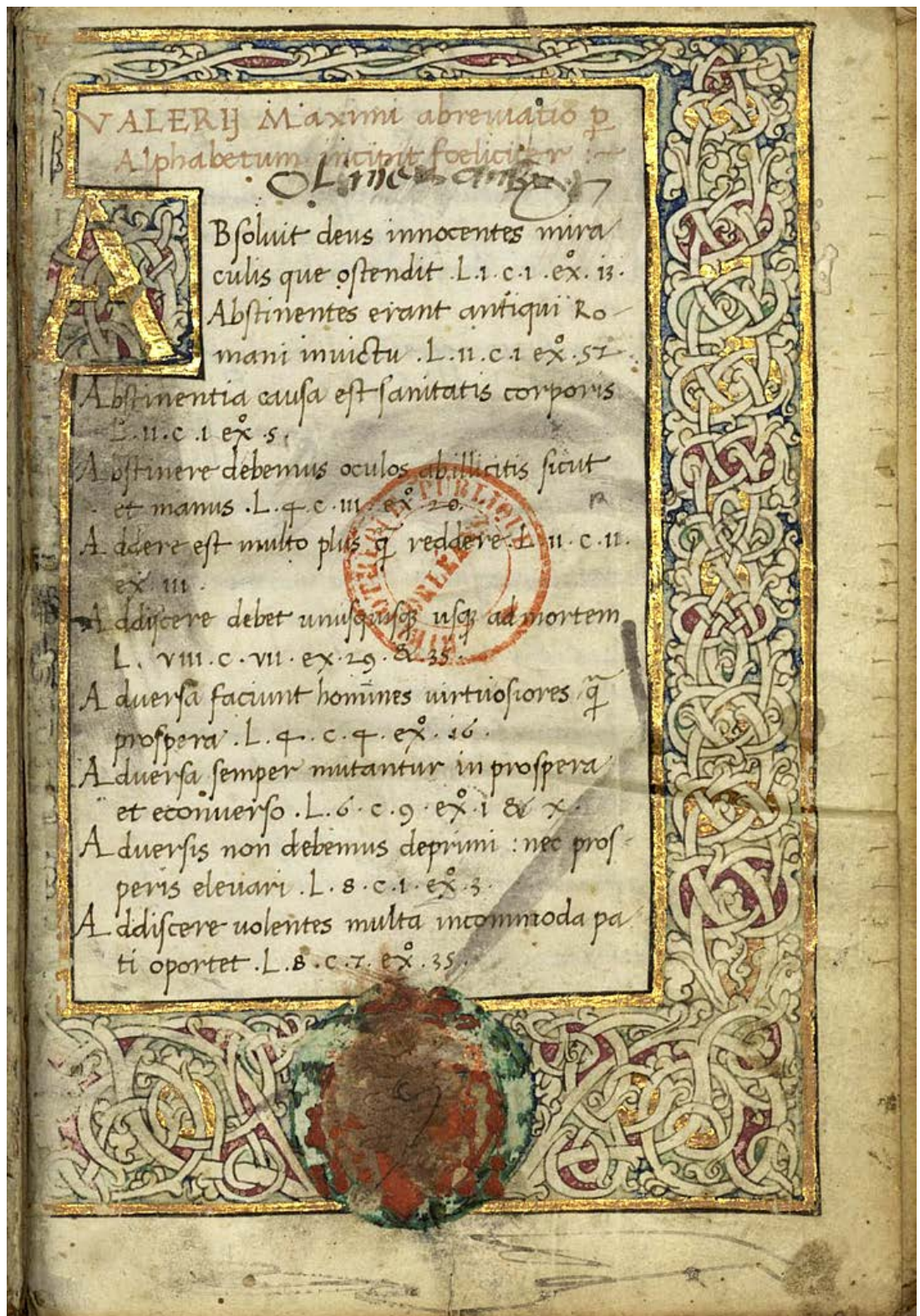

215a. New York, Pierpont Morgan Library, Glazier 61 (f. 33r)

215b. New York, Pierpont Morgan Library, Glazier 61 (f. 65v)

216. Orléans, Bibliothèque municipale, 353 (302), f. 1r

Alia religio magis in unum deum propria seruanda maxime. 104

397

De religione
De neglecta religione
De omnibus
De peccatis
De somnijs
De inuicibus

Videtur vixisse in terra gentium facta sunt ad dicta non tunc quibus si q. inuicibus dei pace stabili

et in terra gentium que apud alios latere diffusa sunt
interdum de gentibus possunt ab illis habitari
interdum de gentibus possunt ab illis habitari
interdum de gentibus possunt ab illis habitari
interdum de gentibus possunt ab illis habitari

interdum de gentibus possunt ab illis habitari
interdum de gentibus possunt ab illis habitari
interdum de gentibus possunt ab illis habitari
interdum de gentibus possunt ab illis habitari

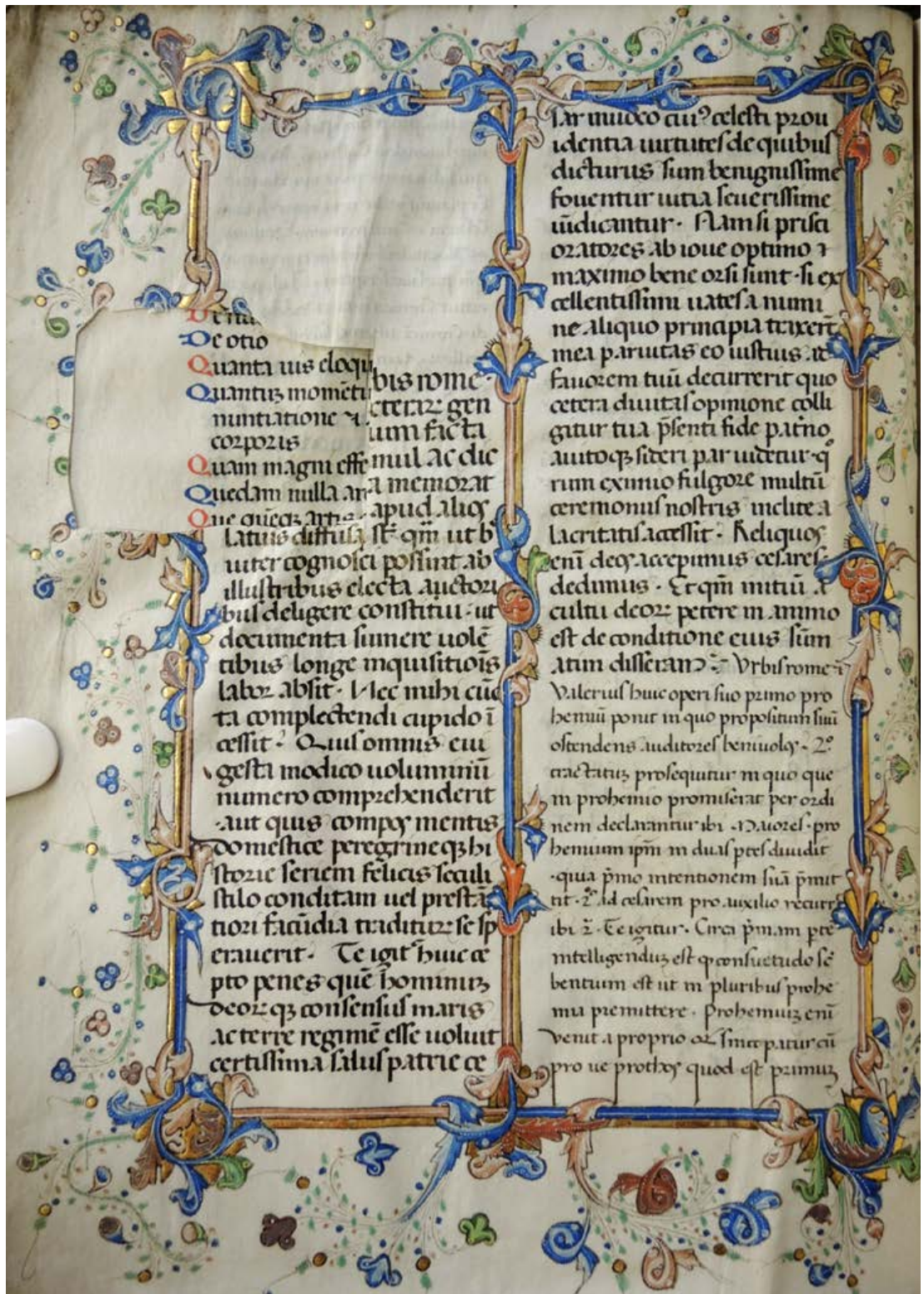
interdum de gentibus possunt ab illis habitari
interdum de gentibus possunt ab illis habitari
interdum de gentibus possunt ab illis habitari
interdum de gentibus possunt ab illis habitari

interdum de gentibus possunt ab illis habitari
interdum de gentibus possunt ab illis habitari
interdum de gentibus possunt ab illis habitari
interdum de gentibus possunt ab illis habitari

interdum de gentibus possunt ab illis habitari
interdum de gentibus possunt ab illis habitari
interdum de gentibus possunt ab illis habitari
interdum de gentibus possunt ab illis habitari

interdum de gentibus possunt ab illis habitari
interdum de gentibus possunt ab illis habitari
interdum de gentibus possunt ab illis habitari
interdum de gentibus possunt ab illis habitari

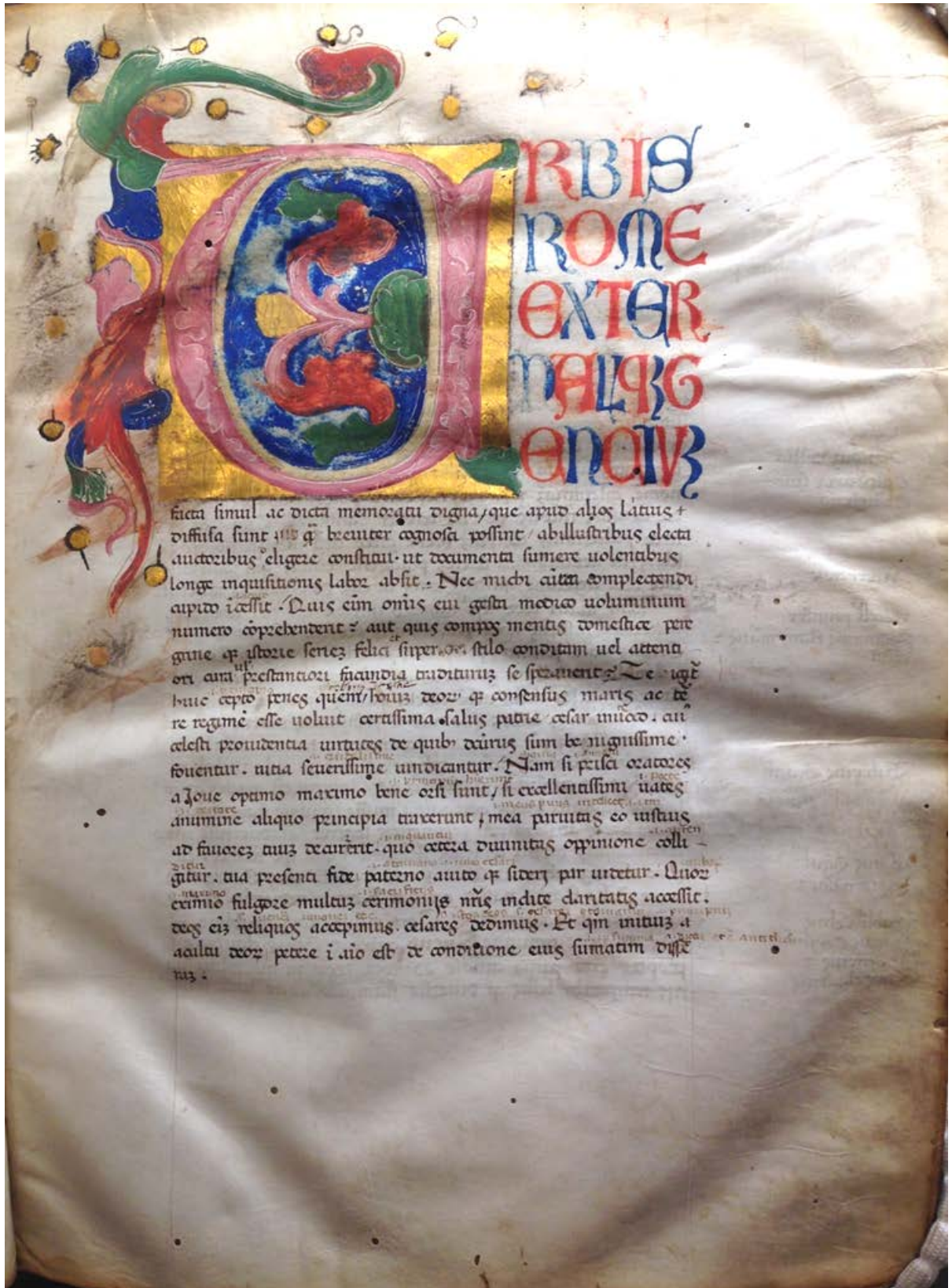
217. Oxford, Balliol College Library, 121 (f. 1r)

218. Oxford, Balliol College Library, 122 (f. 4v)

219. Oxford, Bodleian Library, Canon. Class. Lat. 259 (f. 1r)

220a. Oxford, Bodleian Library, Canon. Class. Lat. 260 (f. 3r)

mano A

Terrentius ex octo filiis quos i adoloscencia; pduxerat ab uno i atop
 tionem dato exhereditatum se querelas detulisset; honoz atoloscencia;
 pssionem ei redit; heredes q lege agere passus no e monuit
 profecto pssione; pua maestas; tonum uite; bnficia; educatois;
 s; aliquid e flexit aralstantiu filioz; nua; qd au; pre septz; frs; in
 pie exhereditatos uidebat. **Quo** mania **Emilye** pidi cōsulio; q
 graue terretim; genitius quidaz; matris magne gallus a **Si** or
 este pto urbis impetrauerat; ut restitui se in bona meniam; iudēt;
 quoz; pssionem; sū tabulas testamta; ab ipso; accepit; appellatus ma
 meritis asurdina; au; libtus; genitium; heredem; fecerat; p totam
 iurisdictionem; abrogauit; q; dicerent; genitū; amputatis; sui; ipi
 sponte; genitalib; pab; cozporis; neq; uroz; neq; muliez; nūo; hū
 telere; adueniens; marito; adueniens; pncipi; senatus; de aretunū; q
 pmissum; ē; ne obscena; genitij; pssentia; iquinata; quoz; tribunalia;
 magnū; uim; s; pē; iuris; polluerentur. **U**ltio; **Q** Metellus
 p; p totum; urbanum; seueriozem; egit; q; orestes; gessat; qui; uetilio
 lenoni; iuuenis; pssionem; sū; tabulas; testamta; nō; dedit; q; iur; nobili
 ssumus; 2; grauissimus; fori; ac; lupanaris; sepandas; cōmōm; existimauit;
 si; aut; frū; illius; cōpāre; uoluit; qui; fortunas; suas; i; stabulū; otanuna
 tum; p; ceceat; aut; huic; tāq; mte; gū; au; iura; reddere; q; se; ab omi;
 honesto; gñe; uite; abrupat. **Que** uita; manserit; testamta; ai; cō;
 haberent; aut; restitui; possent.

Is restitū; testamtoz; cō; uenti; actungam; ea; q; uita; manserit;
 ai; auas; hērent; p; qd; restitui; possent. **Q** certe; q; i; note; itaie;
 auicanius; ut; pte; qui; p; nūmlos; spserit; cogam; q; uelud; tragiam; ne
 stem; i; foro; trahens; maximo; cum; hū; risū; aspectus; fuit; ac; mltā; hū;
 cōsentanea; fēat; testamto; filium; hētem; istant; q; **U** longus; sangui
 ne; ey; profimus; haste; iudicio; ualere; frustū; conatus; ē; mago; eius;
 centum; iuri; q; strupam; eff; mirabilis; q; dō; eas; scpsis; cōsiderandū;
 extinauerit. **U**ita; iudicij; demens; ebitie; at; que; lucij; eney; agri
 p; uxori; fuerit; tabule; testamta; plene; furoris; nam; ai; haberet; duas;
 similitime; probitatis; filias; petronias; 2; amphionias; ai; sui; potius; i; eli
 nation; p; uicta; q; ullis; alius; iuris; aut; offiō; omota; petroniam;

LIBER PRIMVS

Valerii Maximi Historici Celeberrimi Factorum ac
Dierum Memorabilium Ad Tiberium Cesarem Li-
ber Primus Foeliciter Incipit

RBIS ROMAE EXTERA-
rumq; gentium facta simul
ac dicta memoratu digna que
apud alios latius diffusa a-
sunt: q; ut breuiter cognosci
possint ab illustribz electa
auctoribz deligere constitui
ut documta summē uolenti-
bz longē inquisitionis labor
absit: Nec mihi cuncta com-
plectendi cupido incessit: m-
quis enim omis tui gesta m-
modico uoluminū numero comprehendit? Aut quis com-
pos mēris domesticq; peregrinq; historiq; seriem foelici-
superiorum stilo conditam: uel attentiore cura: uel prestan-
tiori facundia traditū se spauerit: Te igitur huic coepto
bens quē hoīum deorūq; consensus maris ac terrę regim

221. Oxford, Bodleian Library, Canon. Class. Lat. 261 (f. 1r, parz.)

mano di Tadeus Solacius

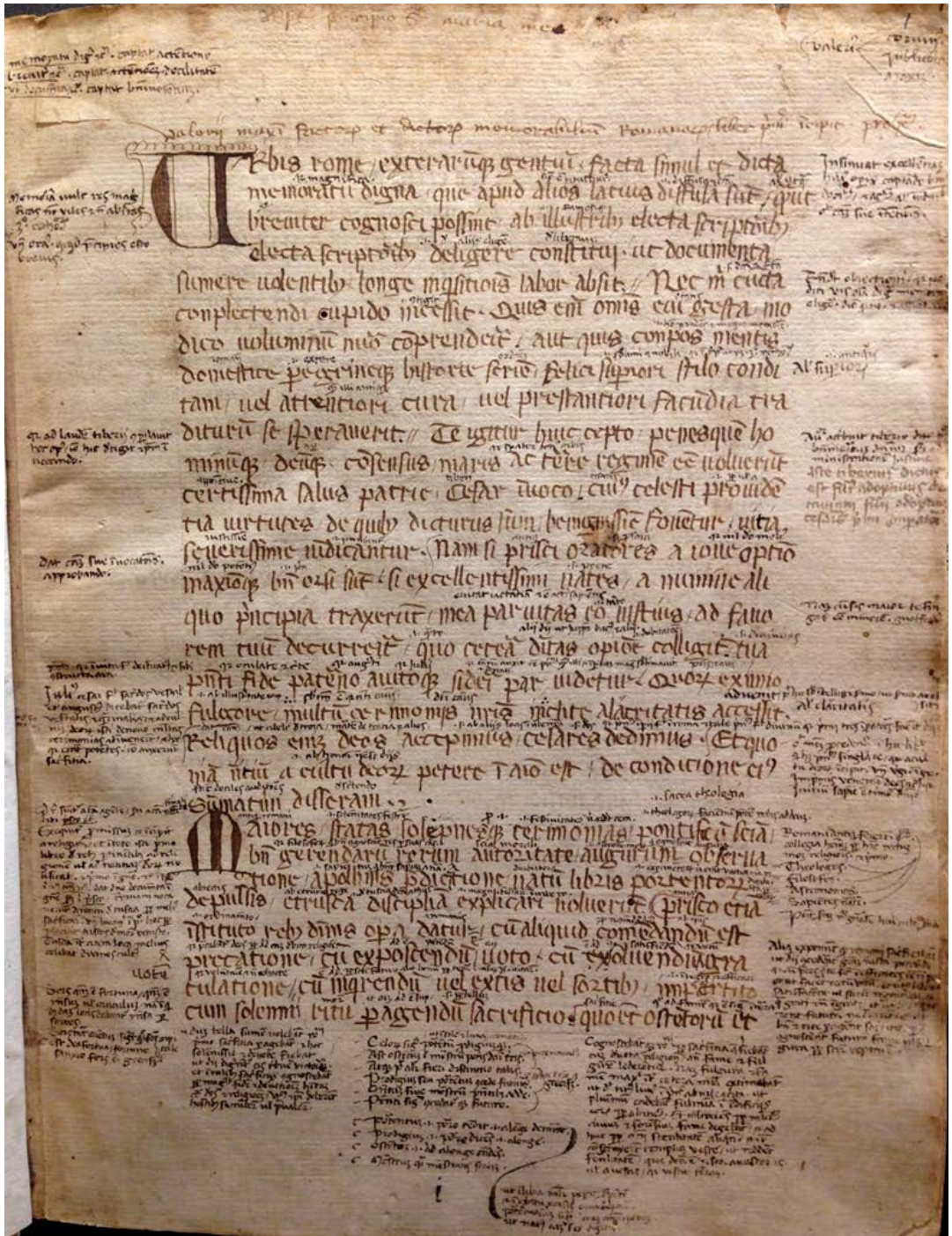
Odem preside rei. p. in cōsimili mēdacio muliebris temeritas Mediolani repressa est: Siquid cum se pro Rubria quēdam perinde ac falso credita esse. in cōdō periisse nihil ad se p̄tinentibz bonis inserere: nec ej. aut tractus eius splendori testes aut cohortis Augusti fauor deesse: propter inexpugnabilem Cæsaris cōstantiam irrita nefarii propositi uabiit: -

Dem barbarum quēdam ob eximiam similitudinem Capadocę regnum affectante tanq̄ Ariates esse: quem. M. Antonio interceptum luce clarius erat: quanq̄ pene totius orientis ciuitatum ex gentiū credula suffragatione suffultum caput imperio dementer imminens iusto impendē supplicio coegit: -

Finis

Valerii Maximi Historici Celeberrimi Dictorum Factorumq̄ memorabilium tam exterrarum gentium aq̄ Romanorum Ad Tiberium Cæsarem opus foeliciter expletum est per me Tadeum Solacium iiii idus Augusti. Iohanne Mauro Pretore ac Francisco Dedo Brixie prefecto. 1479.

222a. Oxford, Bodleian Library, Canon. Class. Lat. 262 (f. 1r)

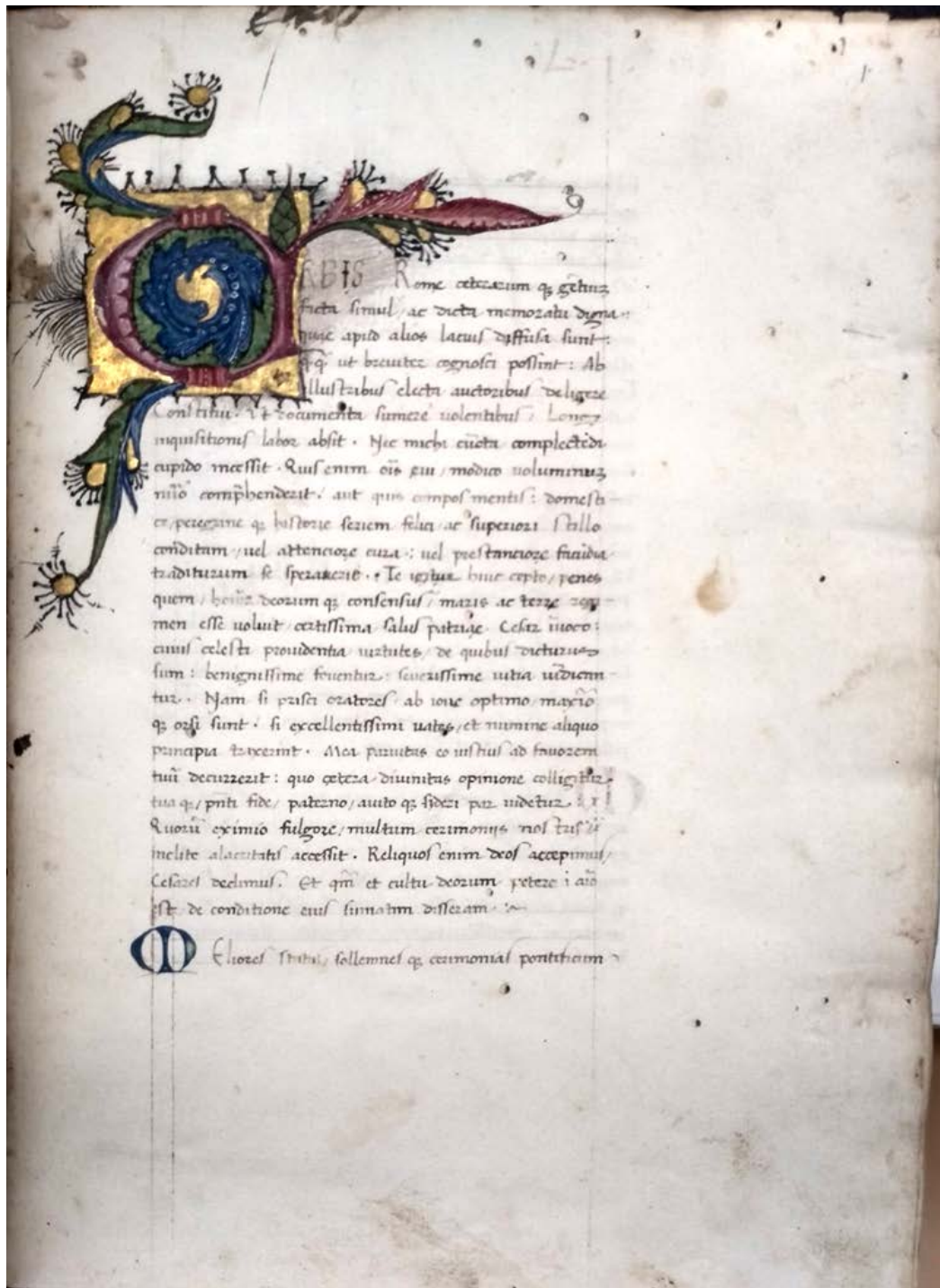
propt̄ inexpugnabilem cesaris constantia uirtu nefa
rii propositi abiit. // Idem barbarū quēdam ob nimiam ^{ad eximiam}
similitudinem capadocie ruginē affectantē. tanq̄ arathes
ces̄. quē a. a. antonio interpretū luce clarus erat q̄q̄
pene totius orientis citatum. et gētū credula suffra
gatione fultū. caput dementiter impio iūmēno. sup
cūsto supplicio ^{et inuēto} impēdere coegit. 2.

Valerij maximi dictoz et factorū memorabilū pro
narum liber nonus explicit. Scripsit. 1396. Sit no
men domini benedictū ex hoc nūc et usq̄ i seculum. 2.

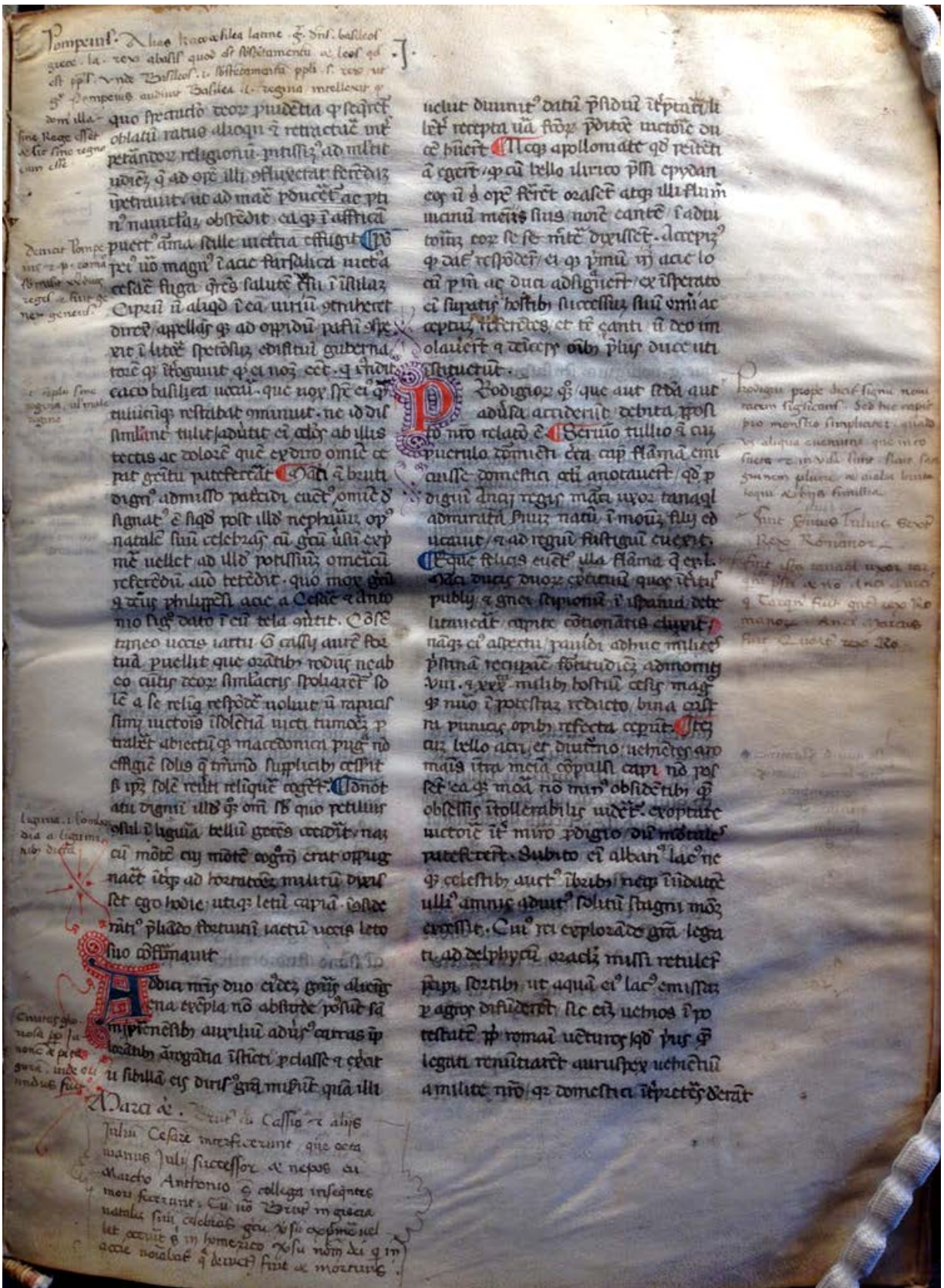
Liber hic datus est in petro delphino georgij filio a ioh̄e gradama
eodem dñi. ioh̄is milibz et priis mei cognato.

Tempore octauianij augusti. Videri iste iste liber. copertus p̄ illius
historia p̄re temp̄ nūc. Aris rugōis et si q̄n iste liber copletur.

Decem⁹ h⁹ op̄is liber qui et ultimus sicut negligentia uel
maluolentia librariorū dep̄it. Abreuiator uero titulos
e⁹ habebat integre fortassis tamen. hoc ē de prenōie
epitoma representabat. Quattro simplicia fuisse i italia no
iā dñi. Existimatoisq̄ sui argumentū f̄ refert. q̄ romu
lus et rem⁹ et faustul⁹ neq̄ p̄nōie ulla. neq̄ coḡnomen
habuerūt. Qui ab eo dissentiat aut matrē eoz. siluā uo
catā. aut siluūm nurnitōre. frat̄re e⁹ amulū silurim.
Ac sup̄iores albanoz reges. capetū siluūm. posterosq̄
duros. metū suffecū. et tutozē cleoluz uocatos. sine codē
ti his ad subinos transgreduit̄. et tūc tacū. nūmā populū porant. 2.

223. Oxford, Bodleian Library, Canon. Class. Lat. 263 (f. 1r)

Pompeius. *De hac hanc achles laque. S. Suf. balileol*
 grece. la. vero ab illis quod est Mithramenit. ut loel qd
 est pp. unde Balileol. i. Mithramenit. ppli. f. vero ut
 Pompeius dicitur Balileol. i. regina melleior q
 dom illa
 sine Rege esset
 et sic sine regno
 cum esse

Demar Pompe
 me. i. p. carna
 Romulo sed dicit
 reges. a. hinc de
 ne. generat.

capit sine
 regna. ut male
 regna

quo stratio. teoz pudentia q. seget
 oblatu. ratus. alioq. i. retractat. me
 perantoz religionu. pntiss. ad militu
 uidez. q. ad ope. illi. obliugetar. ferendz
 uestrauit. ut ad maē. pducet. ac. pu
 n. nauictaz. obredit. ca. q. i. affrica
 puert. amia. stalle. uictia. effugit. **P**
 rei. uo. magni. i. ac. sturfulica. uicta
 cessat. fuga. q. s. salute. su. i. uictia.
 Ciperu. u. aliqd. i. ea. uirtu. sturberet
 dicit. appellat. q. ad oppidu. pnti. spe
 ric. i. uide. spectoz. edistul. guberna
 toie. q. itogant. q. ei. noz. cet. q. i. noz
 caco. balileol. ucau. que. noz. spe. ei. q.
 tulinis. restabit. omanuit. ne. id. di
 simlane. tute. adut. ei. alio. ab. illis
 tectas. ac. colorz. que. ex. duo. omie. ce
 pat. gatu. pnterret. **C**asi. i. beuti
 digni. ab. mltis. pnterret. cuet. omie. d
 signat. e. hqd. post. illd. nephuu. op
 natale. suu. celebrat. cu. gen. uili. exp
 me. uellet. ad. illd. pntiss. omie. cu
 referedu. ad. tere. quo. mox. gra
 q. teuz. philippei. ac. a. Cesar. i. dno
 mo. hqd. dno. i. cu. tela. q. dnt. **C**ose
 tunc. uocis. iartu. **C**assu. aut. for
 tua. puellit. que. azatib. rodus. neab
 eo. aut. teoz. simiacis. stolarer. so
 le. a. se. relig. respode. noluit. u. rapial
 sim. uictois. iblecta. uicti. tumoz. p
 traler. ut. beuti. q. macedonia. pug. no
 effugit. idus. q. mudo. supplicib. cessit
 s. ipz. sole. reit. relique. ager. **C**onot
 au. digni. illd. q. omi. s. quo. retulit
 osu. i. ligua. bellu. geoz. accidit. nay
 cu. moie. ay. moie. cogit. erit. oppug
 naet. itz. ad. horacez. multu. dicit
 set. ego. hodie. ut. q. leti. capia. i. hodie
 rati. phado. sturui. uictu. uocis. leto
 suo. dntant.

Adua. miz. duo. cietz. gny. aluoz
 tua. exepia. no. ab. hodie. post. sa
 mptientib. aurulu. aduz. carras. ip
 locant. anogalia. i. hiet. p. classe. i. ceat
 u. sibilla. cis. dur. gra. mibit. qua. illi
Adura. e. *De. i. Cassio. i. alijs*
 Iulu. Cesare. inter. erunt. que. oca
 uianus. Iuli. successor. i. nepos. cu
 Maicho. Antonio. q. collega. in. se. gntes
 mou. fecerunt. Cu. no. Cesar. in. quaca
 natalu. suu. caeloz. gen. i. si. exp. uel
 let. occit. s. in. hometico. i. su. nom. di. q. in
 acce. noialat. q. de. uict. fuit. i. mortuoz.

uelut diuinit' datu' p'fidu' i'p'p'at' li
 let' recepta uā fidoz p'ntē uictōie du
 ce hūert. **M**eqz apolloniāt qd' reitēti
 ā egerit q' cū bello iurico p'ntē epydan
 coz ū ā ope ferēt ozaset atq' illi flumī
 uianū meīs sius nonē cantē i' adu
 toinū coz se se nite dixerit. **A**cepiz
 q' dāe resideret ei q' p'mū i' ac lo
 cū p' m' ac dua adsignent. ex i' sperato
 ei sup'at' hostib' successu' suū omi' ac
 cepit. referētes et se cantū ū deo im
 olauerit q' d'cep' oib' plus duce uti
 sturuerit.

Podignoz q' que aut tēda aut
 adu'la acciderit debita post
 p' nro relaid. **S**eruius tullio ā au
 puerculo i'p'midi. ēta cap' flāma emi
 auise. comestia. at' anotauct' qd' p
 digni. d'naz. regis. māe. uyoz. tanagl
 admiratā hūiz. natū. i. mouz. filij. ed
 ucauit. i. ad. reguū. fustigū. cuet. **E**
 que. stuz. euet. illa. flāma. q. ex. b.
 dā. dūz. duoz. edatū. quoz. i' d'p
 p'ubly. q. gnet. stipioni. i. i'p'ania. d'ce
 luanēat. capite. cōtionāris. clupit.
 nāqz. ei. aspectu. p'uidi. adhuc. milie
 p'ntā. recipit. fōrtudic. adinomg
 viii. q. xxi. milib. hostib. cessis. mag
 q' nūo. i. p'ntestaz. redacto. bina. cast
 ra. p'nuiaz. opib. i'fecta. cepit. **S**er
 au. bello. acz. et. diuino. uictioz. ar
 māis. i'ra. mēia. cōpall. capi. nō. pos
 set. ea. q. moā. nō. min. obfide. tibi. q.
 obfellig. i'ntolerabilis. uidet. exoptare
 uictioe. i' mudo. p'digio. diu. mōtale.
 p'nterret. **S**ubito. ei. alban. lac. ne
 q' celestib. auct. i'brub. neqz. i'udate
 ulli. amnye. aduz. solutu. stugni. mōz.
 exisset. **C**ui. rei. explorādo. grā. lega
 tu. ad. delphycti. azacz. missi. retuler
 p'ap. sturib. ut. aquā. ei. lac. emissa.
 p. agroz. distiderit. sic. eā. uictioz. i' p
 restate. p' romai. uicturoz. hqd. i'ur. p
 legat. renūtiarēt. auruspex. uictioz.
 a. milite. nro. qz. comestia. i'p'p'etēs. d'erat.

*Podignoz prope dicit signi nomi
 rarem significat. Sed hic caput
 pro monito simpliciter. quod
 de aliqua euentu. que in eo
 fuerit. et in uide. sine. flau. for
 gnanon. plure. et mala. lenti
 loqui. et hys. familia.*

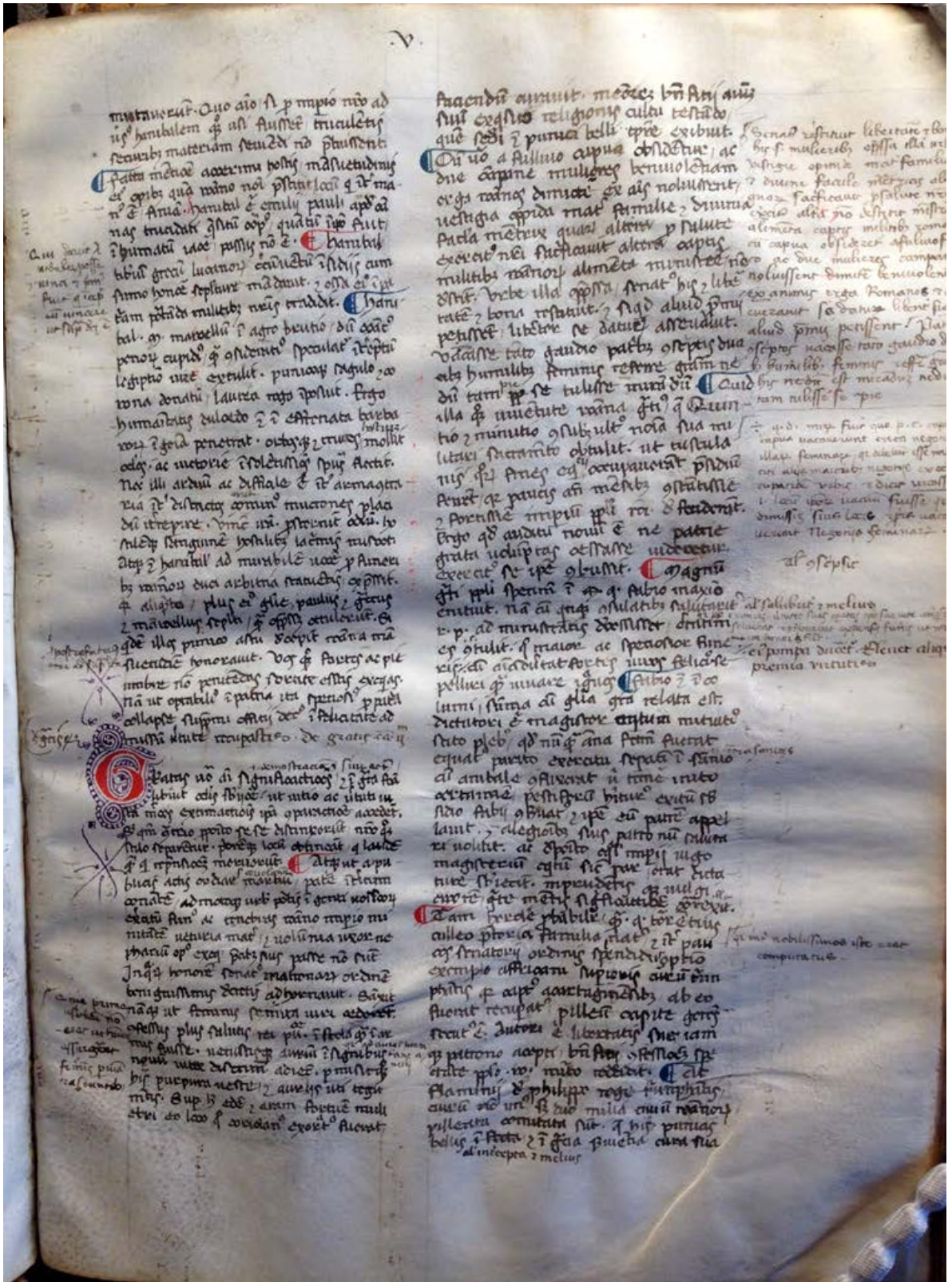
Sine. Sine. Sine. Sine.

Reo. Romano.

Sine. Sine. Sine. Sine.

Sine. Sine. Sine. Sine.

224a. Oxford, Bodleian Library, Canon. Class. Lat. 276 (f. 3r)
 mano A

224b. Oxford, Bodleian Library, Canon. Class. Lat. 276 (f. 33r)

mano B

preda optabilis quam ulla ad uincendu
 strenu moza. **E**tiam Tholomeus
 rex accessio uitorz suoz uruit.
 Topz phitan appellatus est: cuius neq
 tia quid nequius forozem natu maio
 em commu frutu nuptam / sibi nubere
 coegit. postea demide filia eius p uim
 struprata ipm dimisit. ut bagu locu
 nuptis puelle faceret. **C**onstante
 igitur regibz suis / gentis egyptiace po
 pulus / qui ductu athelai aduersus
 Aulum gabiniū menibz urbis excessus
 cum castra ualo atq fossa cinge uibem
 dimissus subclamauit: ut id opus pu
 pecunia susciendu locaretur. **Q**uap
 delicias tam enezues / spritum exatuz
 nra sustinere no potuerunt. **S**z tam
 effeminatoz multitudo cprioz / qui
 regnas suas mulheo corporibz uelut
 gradibz construas / quo molius uestiga
 pedum ponent / Cnruo ascendit e
 aio sustinebant. uris ei si mo uzi e
 runt uita carere qtam carere delectato
 impio optempere factus fuit.
Hec scietis uitorz / lasciu uultuz /
 none cupiditatis iherentiu oculozum
 ac delectato cultu affluens: p qz uide
 illecebrato motus uoluitans ammi:
de crudelitate. ca fny.

Crudelitas no horidus habitus / ty
 alenta spes. uolenti spes. uox tri
 bilis omia minus / et cunctis impye
 referta: cui salentu dize trementi
 est adiacet / sion / singulationis qd fremz
 fuit reuocata ad sumam. cum penes illa
 sit timor / penes nos sit odille.
Clucius Silla / quam neq laudare neq
 uitupare quisq satis digne pot / qz du
 querit uictorias. Sapiens se papulo
 Romano du excet scietiam Ambalem
 representat. carere nanq aucte nobili
 tatis defensa crudelit / totam urbe atq
 oes italie partes ciuile sanguis flumu
 ubi inundat. **Q**uatuor legioes
 stime pte stoen sua sequitas / i pudua
 ulla qui i martio campo erat neq
 falas deere misericordiam / i plorantes
 obruari uuit / quoz lamentabile
 quiritat trepidi auctis aures xpūt.

lacerata ferro corpora / tyberis impiticos
 tanti oneris auertatis aquis uehere est
 coactus. **Q**uinq; milia pnestrimoz
 spe salutis p qntu Ceregi data ex menia
 mimiapu euocata / ai abiectis armis hmi
 corpora pstrauissent iterficienda / ptinus
 qz p agros dissipanda curauit. **Q**uatu
 or milia / et septingentoz die pscriptois
 edicto uigilatos / in tabula publicis re
 tulit. uidelicet ne memoria tam pelare
 rei dilueretur. nec gentius / eos seure
 qui armis a se discensunt / etiam qet
 ammi euez pp pecunie magnitudiez
 p nom claroz conquestos pscriptozis
 nio adiecit. **C**odius anilezes
 quoz gladios distinxit / quasi pium
 edibz uiroro sanatus. **S**ed quoz in
 explicabili feritatis morcu est abfala
 mfoz capita mo non uultu / i spritu
 reuinentia / conspectu sui affere uoluit.
 ut oculis illaq ore uephas erat mader.
Quam porro crudelit se i azarcho
 azario ptoze gessit. que p ora uulgi ad
 sepulcru luitane gentis p tractu no prius
 uita puaut. qz i ocallos infelices erue
 ret. / a singulas corpore ptes confinget.
Dix puidi uerissimilia narare videt.
 At ille etiam azarchu pletozi / qz ad de
 suppliciu ex ammis ceceerat / ginnio ibi
 maclauit nonus punitoz / misericordie apd
 quam iniquo aio scelus reueni / scelus a
 admittit fuit. **S**z mortuoz umbz
 salte peperat / minime. nam. Gray
 azary amio / a si postea hoste / quitoz
 tump aliquando fuit / eruptos cineres in
 auro alieni sparsit. En quibz actio fel
 atans non assequendu putauit.
Cruue et crudelitate. **E**amus azaryz
 iudiaz leuat. nam et ille nimia cupi
 ditate psequendi inimicos / itam sua aio
 distinxit. Gray cesaris consularis /
 censerij nobilissimi corpus ignobili seu
 tia trucidando. equide apud sedulissimi
 et abiectissimi homie bustum. **S**d ey ma
 lozo misime / tunc rei publice deerat
 ut uario cesar pnculo caderet / pene tali
 victorie euz non fuerit. quoz oblit
 plus exumpis domu qz laudis / milia
 maui. **C**dem caput march / Antoiy
 Absalun letis manibz inter epulas p

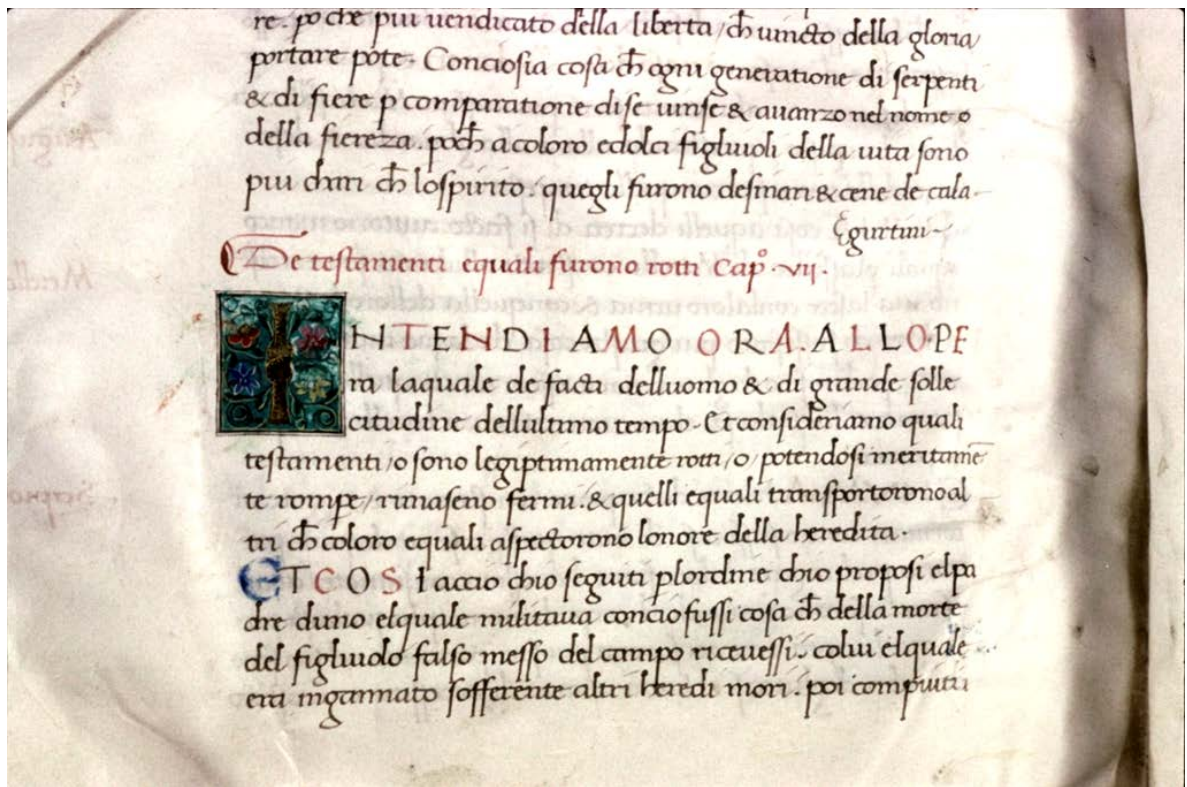
q codes Silla
 a uote ad psonz non
 at euocatos abumoz
 codes Silla
 memoria habet
 cognouit ipz esse duoz
 pecunia / i ustr bu
 codes Silla
 de casu Silla
 de seueris emfociz
 re eozz seueria
 qz pp dicit factera ipz
 accepit factus
 qz qomo iste Silla uoluit
 dia felice qz iuipi modo
 aliud ex iperor

Nota q Crudelitas est no pō
 pūicoz / et pūapuz se hūmē
 annūtoz

224c. Oxford, Bodleian Library, Canon. Class. Lat. 276 (f. 63r)
 mano C

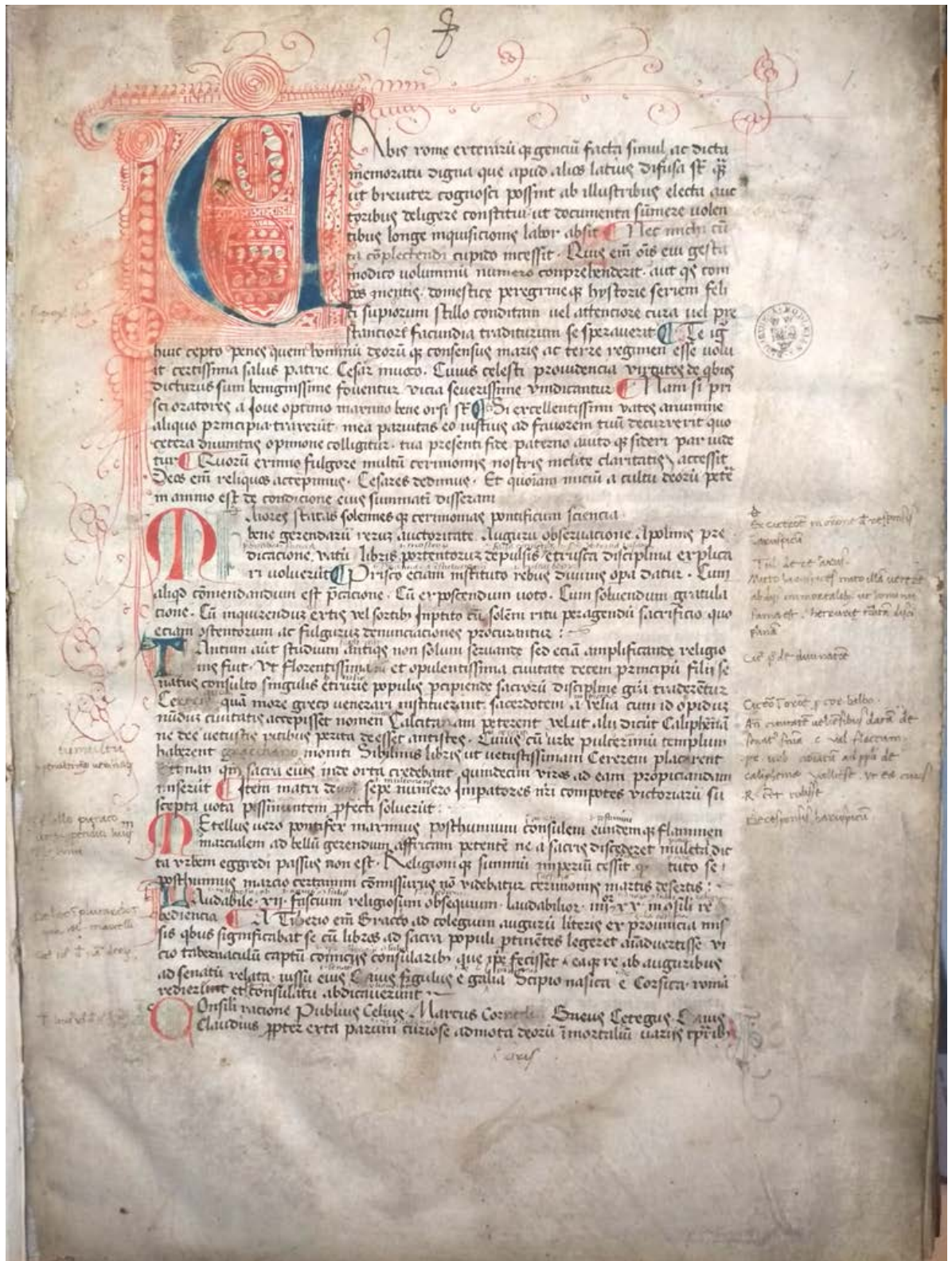

225a. Oxford, Bodleian Library, Rawl. C. 988 (f. 1r, parz.)
mano di Niccolò di Giampiero di Matteo Fonzio

225b. Oxford, Bodleian Library, Rawl. C. 988 (f. 135v)
mano di Iohannes, copista per Filippo di Matteo Strozzi

226. Oxford, Bodleian Library, Rawl. G. 142 (f. 1r)

Urbis rome extarq; getū fāsimi ac uia
 memoratu digna / que apd alios latius
 diffusa sūt. q; ut bñtez cogsci possent
 ab illustrib; elēta auctorib; delige cōstitui.
 ut decumta sumē uolētib; longe iqlitio
 nis labor absit. Nec m̄ aīta cōplētendi cupido iācessit.
 Quis enī oīs eui gesta modico uoluminū nūo con
 p̄hendit. Aut q; cōpos m̄tis romestice p̄gnēq; y
 storic serē felici supior stilo cōptā ul' actētice ana ul'
 p̄stantice faciētia tradituz se ipanit. **C**eterū hūccep
 to penes quē dōz huiusq; ḡsensūs maīs ac tēre re
 gīm cē noluit certissima salus patē. Cesar in eo. aū
 celesti p̄uiden' uirtutes de quib' dārus sum / benigni
 sine fouent' iūtia seuissime iudicant. Nā si p̄ci
 oratores a Ione optimo maxio orsi sūt / si excellētis
 situ uates a numine aliq' p̄ncipia traxerūt / mea p̄ui
 tas eo iūsti ad fauorē tui dēiunt / quo cetera diuitas
 oppione colligit. tua p̄nti fide p̄no auctoz fidi par
 uiter. Quoz eximio fulgore m̄ltum c̄imonys nris
 idite dantatis accessit. Deoz enī reliq; accepimus.
 Cesares dedim'. Et qm̄ in itū a cultu dōz petē i aīo
 ē de cōlictice eius sumatiz dūserā. **C**apitū p̄mū
 de religione.
Magor castatas sollempnesq; c̄imoiās
 p̄ntificū scia bñ gerēdaz rez autē augū; obf̄na
 tōe a pollinis p̄dictice uatiz libris portētoz depullis.
 etrusca disaphia explicari uoluerūt. Prisco etiā istitu
 to reb; diuinis opa dat' ai aliqd' ḡm̄dandū ē p̄tatiōe
 ai expōscandū uoto / ai soluendū ḡtulatōe / ai iq̄redū

- DE religione .i.
- DE neglecta religione .ij.
- DE ominibus .iij.
- DE prodigijs .iiii.
- DE somnijs .v.
- DE miraculis .vi.
- DE mirandis .vii.

Domanda q̄ consuetudo ea tētentia ut plucima p̄sentia
 p̄mittit p̄sentia aut v̄t appo. et si componat tū p̄o
 ut p̄hor quod a p̄ di p̄sentia q̄ p̄sentia p̄sentia di
 p̄sentia q̄ p̄sentia p̄sentia Inuēda n̄d̄i p̄sentia p̄sentia
 hoīz moti p̄sentia p̄sentia p̄sentia p̄sentia p̄sentia
 hoīz moti p̄sentia p̄sentia p̄sentia p̄sentia p̄sentia
 ut iḡ add̄ ut m̄o n̄d̄o p̄sentia p̄sentia p̄sentia p̄sentia
 p̄sentia p̄sentia p̄sentia p̄sentia p̄sentia p̄sentia
 p̄sentia p̄sentia p̄sentia p̄sentia p̄sentia p̄sentia

Rbis romē exterraz getū facta simul
 ac dicta memoria digna que apud alios
 latius diffusa sūt p̄ ut breuit cognosci
 sine ab illis electis autozib; relige con
 stitū ut decemta sumere uolentib; lōge in
 q̄stionis labor absit. Nec m̄ cūcta p̄lectedi
 cupido incēdit. Quis ei omis eū gesta modico uoluminum
 numero cōphēderit. Aut q̄ compos m̄ro domestice p̄rogine
 q̄ historie sezie felici superoy silo cōditū ul' atētiore cura ul'
 p̄stantiou sicundia traditurū se sperauit.

deleg. i. de alio
 eligere. q̄ d̄ de multo
 decemta p̄ se ad p̄sentia
 i aliquo ḡne m̄ n̄d̄o
 ut am̄p̄o uolentib; p̄sentia
 ad danda bona q̄ p̄sentia
 cūctū. ut hōīz p̄sentia
 p̄sentia uolentib; p̄sentia
 uolentib; ad danda bona
 q̄ lēuētia sūt lab
 a decemta p̄sentia
 sūt p̄sentia

Te igitur
 huic cepto penes quē hoīum rōroz consensūs maris ac tē
 regim̄ eē uoluit certissima salus parte cesar mureo. cuius
 celesti p̄ouidentia uirtutes de q̄b; dicitur sūz benignissime
 fouentur. incia seuerissime iudicant. nā si p̄sentia carozes ab
 ioue optimo maximo bene orsi sūt si excellētissimi uates
 a numine aliqua p̄cipia traxerūt mea paruitas eo iust' ad
 fauorē tuū recurrent. quo cetera p̄uinitas opinioē colligit.
 naq; p̄sentia fide patēno aiutoz fidei par uidetur. quoz eximio
 fulgore multū ceremonijs n̄is incite alacritatis accessit. Reli
 quos ei deos accepim; cesares dedim; Et qm̄ incia a cultu
 deoz p̄ter in animo eē de canditione ei summatim dixerim.

q̄ d̄ p̄sentia p̄sentia
 q̄ d̄ p̄sentia p̄sentia
 ut uolentib; p̄sentia
 ut uolentib; p̄sentia
 ut uolentib; p̄sentia
 ut uolentib; p̄sentia
 ut uolentib; p̄sentia
 ut uolentib; p̄sentia

Mores statim solēsq; ceremonias pontificum
 scientia bigenday rez auctoritate auguz obser
 uatione Apollinis p̄dictione uatū libris portētz
 repulsis etrusca disciplina explicari uoluerūt. p̄
 sū eciā instituto rebus diuinis opera datur. cum aliq̄ co

DE religione .c. i.
 q̄ d̄ p̄sentia p̄sentia
 ut uolentib; p̄sentia
 ut uolentib; p̄sentia
 ut uolentib; p̄sentia
 ut uolentib; p̄sentia
 ut uolentib; p̄sentia

q̄ d̄ p̄sentia p̄sentia
 ut uolentib; p̄sentia
 ut uolentib; p̄sentia
 ut uolentib; p̄sentia
 ut uolentib; p̄sentia

q̄ d̄ p̄sentia p̄sentia
 ut uolentib; p̄sentia
 ut uolentib; p̄sentia
 ut uolentib; p̄sentia
 ut uolentib; p̄sentia
 ut uolentib; p̄sentia

Autoz h; q̄ d̄ p̄sentia p̄sentia
 q̄ d̄ p̄sentia p̄sentia
 q̄ d̄ p̄sentia p̄sentia
 q̄ d̄ p̄sentia p̄sentia
 q̄ d̄ p̄sentia p̄sentia
 q̄ d̄ p̄sentia p̄sentia
 q̄ d̄ p̄sentia p̄sentia

228. Padova, Biblioteca del Seminario vescovile, 106 (f. 3r)

Quarimus Veronensis i valeriu Maximum

Valerius iste cuius ro. fuit homo militaris ad Sexto Pompeio no mediocri fa-
miliaritate gūct: sō quo ēr militis accipim. Scribit aut hoc op' ad Thi-
berium cesarem Tertiu post octavianu augustum impatorē. Qui quidi
p' gūte claudia ab octaviano adoptatus impm obtinuit. Soter Sepenū it
legent quida s'ozri dubitno. ānates ne scribat ut historia. nō magis at
historiaz scribē vidē. Titulu huius opus est Valerij Maximi d'oz' f'oz' q'
memorabilū liber p'mus incipit

Valerius p'uz ē ipso scriptor. Maximo cyriaco nom: d'oz' f'oz' q' memoza-
bilū opus maxia. Liber p'mus ad alex- d'oz' d'oz'. Scripsit ēz vñm liboz q'
ipm octo ra. qus ad solm iūtz p'met tractare vidē. In vltio tō i' honz
vna iuehitur. Vrb' h'c abusus ē boziblo. Vrb' magna sūt / ciuitas / aut
d'oz' d'oz'it Quom d' nō m'ozoz gesta tractare intendat. Ciuitas ē m'ā
hede cuius agropoz rōz h'z iuehitū ext' / ul' ē / r' ext' / m'ozoz
p'oz' / s'uz claritate h'zibz a Lustrō. Deligret de alij m'ozoz el'ozoz
Cupido q'dā imōza volūm' Domestuz romm' ad latine p'ozozoz ext'oz
ut f'ozoz ad aluz historie it' h'zib'ā v' ānates hoc i'f'oz' hā historia
ē eoz' t'oz' que vidim' ul' vidē potuz. i. adaidendo. Annal' q'ū s'z
p'ozū ānnoz. et t'oz' q'oz' nō nozū r'oz' vñ Lūm' et ānates
7 historia s'znt. Hoc nō g'fundē licent' v' X'ali' p' historia p'ozoz ānates
Et vacet ānates n'oz' m'ozoz liboz. C'oz' s'z Thib'oz' Nam eoz'oz
Impator' p'oz' successioz a. c. Iulio cesare. C'oz' s'z vocat' s'znt. Sicut
d'oz' r'oz' q'oz' p'oz'olomei. C'oz' s'z n'oz' d'oz' q'd' c'oz' s'z m'oz' v'oz'oz n'oz' s'
v' q'd' c'oz' n'oz' s'z Africa m'oz' p'ā elephāzū occidit. epū p'oz'oz
lingua c'oz' s'z d'oz' v' q' cū c'oz' s'z i' lūoz' v'oz'oz s'z m'oz'oz ad amozū
i' p'oz'oz' v'ndūm' p'mū s'znt' alit' est aut metaphoza a g'z'zā
p'oz'oz' s'z se t'oz'oz' s'znt' op'oz' i' s'z m'oz'oz q' d'oz'oz' q' h'oz' d'oz' ē or-
d'oz' i' c'oz' s'z collig' s'znt' h'oz'oz' p'oz'oz' s'z octaviano qui cū adoptatus
Anno Iulij ces' s'z p'uz adoptus octaviano s'z d'oz'oz' h'z d'oz' q' d'oz'
s'znt' i' s'z d'oz'oz' m'oz'oz s'znt' vñ n'oz'oz' / Ecce d'oz'oz' p'oz'oz' s'znt' s'znt'
quo. i. q'zū videt' s'znt' 7 apparat' op'oz'oz' p'oz'oz' s'znt' p'm' s'znt'

229. Padova, Biblioteca del Seminario vescovile, 142 (f. 1r)

R^{ebus} Romae de J.
 Historie antiquorum vales
 sunt ad danda bona g
 filia Cunctus. Att. 3 rbe. Come
 datur vltimo magni muore du
 promissa multiplici comendatione
 auctoris & matie nro restat
 ad ma. descendit. Vn sunt quedi
 phibenda. Et pmo quis fucit
 auctor. 2 q sit ma. 3 aut ma
 tio. 4 q vltim. V. Cu y phia
 supponit. 6. aut sit libri titulu
 Ad pmo duo q dicitur fuit val
 maxm. i no. q Valerius e nom
 ppus & cognom qm familia va
 lerioru pclara fuit in Roma
 int quos fuit vn valerius qui
 vna cum beato habuit rem p. a
 tarquinus & inde dicitur est
 valerius publicola quasi publicus
 bonu colens inde & fucit ml
 ti valerij pbi. & ista dom' va
 lerioru postea ducta fuit cor
 uina & qda valerio q pugnat cu
 quoda gallo & cum vacit cont
 aduersus coruo. Na ip' rosuut ro
 p' ad ungubul mltitruant ad
 usarius & m vocat e valerius
 coruini & m dom' coruina. Et
 no. q int paurissimal domos
 vgentes in urbe Ro. restat do
 mus coruina & fuit nom gle
 ques vni quia valerius fuit ur

militari & multa eloquies &
 sciatul' vocatus e maxm' y m
 tonomatia quia sup eos de domo
 illa. Vt dicit e maxm' ad druz
 valerij anicatus de amio que m
 multis mstitit. & alioz q sic vo
 cati su. Ad Seduz duo q ma
 e ducta & facta notada tm
 Ro. q geoz q ad omz ppositus
 sut applicablia. Ad 3. duo q
 mteho auctoris fuit tradit de
 ctina morale clare qm dadi
 na morali e tradida facili
 no ta ut memoria teneat sed
 ut effectuali m ea proficat au
 dient' suz illud Aristoteli op
 morale suscipim' ut sciam' no. h
 ut boni fiamus. Voluntas est
 cognitio virtutu; & vicioz mu
 di. Ad v. duo q supponit yho
 morali ethia v3 & politica &
 economica. Ad vltimu duo q
 libri titul' e ist. Liberij maximi
 factoz duoz q memorabiliz
 ad Tiberiu. Cesare lib pmo m cap
 ista. dicitur descendit ad huc. &
 diuisioz. diuidit p ipa in noue
 libros & vniqlq lib m capla
 capla m paragraphos qui & qoz
 subdividunt. Pmo lib d' m
 2 m penus. s. & tractatu. In
 penus pmo pposit 2 muorat
 ibi n e huc apte pmo q apte
 intentione exponedo danda &

230. Padova, Biblioteca Universitaria, 655 (f. 1r)

Alexy Maximi dictorum nobilium ac factorum
memorabilium Urbis Rome et exterrarum gentium
et Cesarum Tiberium Imperatorem tertium Liler primus
incipit. **C** Prohemium.

HISTOR
IA EX
TERRE AR
TUQUE
MONTIUM
FRONTA
SITUUM
AC TOI OR

memorari digna q
Apud alios lanus difficilis sunt q ut breuiter agnoscere possint ab il
lustris electa autoribus deligere constitui. (Ut documenta sume
uolentibus longe inquisitionis labor absit. Nec michi amicta co
plectentis cupido inest. Quis enim omnis eui gesta medio no
lumini nro comprehendit? Aut quis compos mentis domesticos
peregrinorumq historie seriem felici superis stilo conditam ul' attenti
ora cura uel prestantiori facundia traditurum se sperauerit
Te igitur huic concepto penes que homini deozq consensus inanis
ac terre regimen ee uoluit excelsissima salus patrie Cesar inuoco
Lunus celesti prouidencia uirtutes de quibus dicturus sum tempe
rissime fouentur. uia feruissime iudicantur. Nam si palati
oratores a Ioue optimo maximo bene orsi sut Si excellensim

231a. Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 5840 (f. 1r)

Cingentibus q. d. ex quo p. sum digno illo
ludo fuit 2 fu frs eodem palmaz habue
rit no videbat dignu q. ip. hie spectabile uel
alce multaz e. p. uat. Et h. a. d. latera eius
Cigomb. Cingebat eni mulieris Seepiano
ne certamina fratri p. uat. 2 p. uat. filioru.

tempus auratas collocasset.

Eadem etiam gens summo consensu ad Amphiaraii deco-
rationi iacuit. locum in quo humatus e. i. formam orationemq.
templi redigendo. Atq. ite oracula capi istituendo. Cui
aneres item honore possidet qd phitice cortane qd a thee
wone qd hamonis fronti dicitur.

Berenices q. nō uulgatus honos. Cui soli omnium femi-
naru gimico spectaculo iteru permittit est. Cui ad olim-
pia filii enclia certam ingressu adduxit. Olimpione
patre genita. fratibus tandem palmam asscatis late-
ra eius cingentibus. Valerij maximi liber octauus expliat
Incipit nonus de luxuria & libidine Capitulu pimum.

landum uabam lux-
uria qua aculare
aliqto facili est q'
uitate operi mo in
seratur. no quidem
ut illu honorem re-
apiat sed ut ipu ve
cognoscens ad peni-
tentia ipelli possit.
Jungatur illi libido
qm ex ystem uiti
orz priapys orit.
Neq. aut a repul-

sione neq. aut ab emendatione separentur genuino r'
mentis errore connexa.

Gaius sergius orata pensilia balnea p. uat. facere
instituit. Que impensa leuib. n. i. s. cepta suspense ca-
lute aque tñ non ne equora penetrant. **I**tem v3
ne gulam neptim. arbitrio subiecta haberet pxaliari
sibi maria exocgitauit. extuarijs interapiendo fluctuq.
piscuq. diuersos greges seperatis molib. iclutendo. ut

Quid q. libido. plus est q.
Inuicis q. libido no fons
fons in opus 2 actum q.
magis de uenidit q. uat.
2 e. n. q. de d. u. lux ma
dicit ipu opus excaim
Pro bene ualec iste lux
uicis q. libido f. si
no est quia per et qu. libi
d. mos uoluntate f. q. u.
leuicis aut inuicis sepi d. u.
uoluntatem 2 opus. par etia d. u.
q. libido f. u. ut hie l. u. p. u.
est ille qui mente e. n. u. u.
appetit d. s. lux uicis qui no mente f. u.
f. u. p. i. f. i. e. d. u. d. u. r. m. e. n. t. u. s. e. r. r. o. r. e.
m. o. d. u. s. q. u. i. a. n. e. r. e. r. t. i. n. o. r. e. d. e. r. e. n. d. o. d. u. s.
t. u. o. l. e. n. d. o. d. e. r. e. n. d. o. d. u. s.

Plus a. p. s. o. n. i. s.
r. i. a. e. t. i. x. u. s. m. a. g.
e. d. i. t. i. n. e. c. e. n. t. u. r. d.
m. o. d. u. s. e. s. t. d. u. s. u. s.

Valenij maxi froy qdcoz memo
 rabilu romanoy lib pmi in pte
HISTORIE
 exterarumq; gentium fca
 simul ac dca memoratu di
 gna que ap alios lacus die
 fada fut qd ut breuiter co
 gnofca poffint ab illuftribus
 electa auctorib; deligere
 conftitui. ut documenta fu
 mere uolentibus longe in
 quifitionis labor abfat
 Nec michi complectendi
 tanta cupido incefhit

ad fino ianacio
 Inuencio ficut refulg
 certo pccato

enim omis cui gefa motico uoluminu nro qprehedarit
 Aut quis copos mentis domestic pegrineq; yftorie feriem
 felici fupioru ftulo cedentem ul attentioz etna ul pftan
 cion fciencia traditur fe sperauerit **De** igitur hinc cepto
 penes que hominu deozq; ofenfus maris ac tre regni offe
 uoluit certiffima falus patrie **De** qd inuoco. et celefti pro
 uidentia uirtutes de quib; dicitur fu benigniffie fouet. uita
 feueriffime uideant. **Ann** si pntia oratores **Non** optio
 mayo bn ois fime si excelleniffimi uates a uumme aliq
 pncipia traxerunt mea pntis eo uith ad fauore tui deu
 rerit qd ceta diuinitas optioe colligat. tua pnti fide pntio auctaq
 ficut par uide. qd eximio fulgore mitra cerimonis nris icluc
 claritatis accelfit. deos eni reliqs accepim. celares domi **Et**
 qm inicu acti deoz pete i ato est dcoz et fimmu di emi

De Religion. Vca. cap. pmi
 A uores. ftatis. folemnesq; ceremonias pontifical
 sca bene gerentur rez aucte auguz obferuatioe

Quoq; i. an
 fia romai ur
 bu regere mo
 ti fuple aucte
 nate Augufo
 q obftantione
 d uoluntis q p
 dicant uita
 uoluerit expi
 cau. i. effia h
 exapari em
 fa. i. y rufcos
 diftriphia fo
 nifici con moia
 ftate q p et q
 folesnes fca. i.
 pnti q notia
 rez gerentur. i.
 fca morali fue
 legali q tunc bene
 agere q tunc
 collere. uoluerit
 qd hoc explicam
 abicene libro
 pccatoz. i. expm
 deoz q magnu
 tunc tunc deoz
 qbu

De religia. c. i.
 De neglecta religia. c. ii.
 De omnibus. c. iii.
 De prodigijs. c. iij.
 De dopnijs. c. v.
 De miraculis. c. vi.

Hec fut capla pmi libri

Hayle. i. in epist.
artu. p. d. in
aliquo. dicit. dicit.
f. d. d.

Comedatio.

Sanquim
hic in quibus
quibus dicitur.

Sanquim
hic in quibus
quibus dicitur.

Sanquim
hic in quibus
quibus dicitur.

pili fuisse in altera erat recedita libri latini. dicitur in iure pontificis
totidemque greci disciplina sapientiam magnam diligentiam observan-
dos curauerunt. grecosque aliqua ex parte ad sollicitudinem religionem
pertinere extimabantur eos. Quod peritus pater urbanus ex illis senat-
u pueritiam fidei igne in conspectu populi cremant. Noluerit eis
sa uiri quod in hac aetate ciuitate quo ad hominum aetate cultu adue-
nerunt.

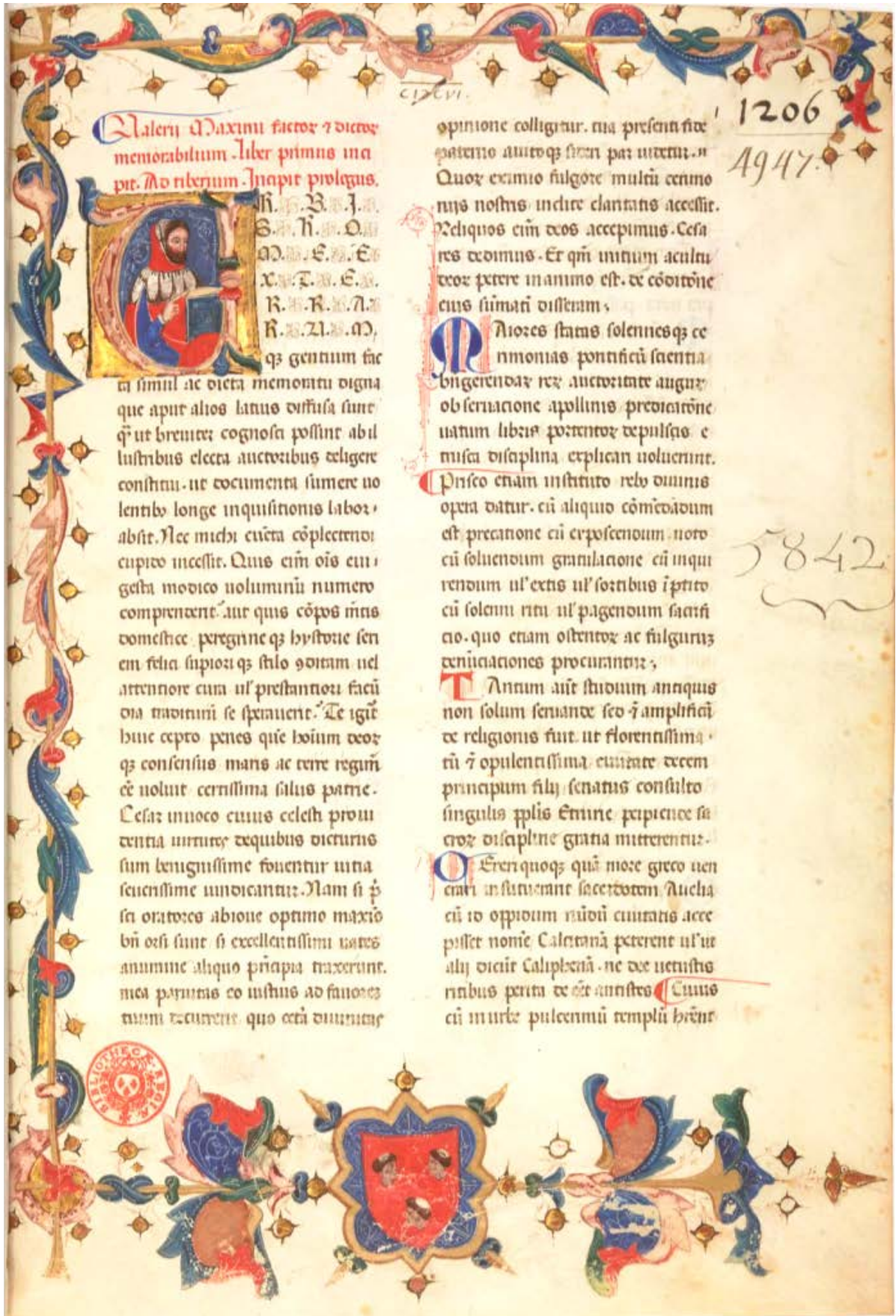
T Anquimus fuit rex. cuiuslibet uirum quod liberi secreta ciuiliu
factorum continere custodie sine omissione coruptis petronio sabino dicitur
fuit scilicet in culeo in sinu sinitate abia iussit. itaque supplicium genus nul-
to post purpurae lege irrogatum est. Iustissime quidem. quod pater ui-
dici pater ac deorum uoluntate expiantia est.

Sed ad custodiam religionis attulerit neccio an os. an illi re-
gulam precessit. quod ueroque quod ostendit in istis aeternis. in xantipi
lacedaemone uicinis ad miserabilem captiuam feram dedit. ac missus
ad s. populum. rogatus ut ex se in uno senescit opulentes pater in uenas
penitente in dicitur. tunc ostilio cartagine pater. non ignarus ad quam
crudeles quicquid merito sibi iustos redderet. ut quod is uindictam
si captiuam eorum redditi non foret. ad eos se se reddidit. potuerit profecto
tunc immortales essentia. inuicem sententia. Ceterum quo clarior esset
attulit gloria cartagine moribus suis ut passim sunt. tercio pater
lo religio solum ipsa tunc crudeliter uertan. urbis eorum inuicem iusta ex-
actum pater.

Quando in ciuitate senensis uenerabilem andros. qui post ci-
nenses clares dicitur ne matrem ultra trigessimis dies luctus suos esse
teret. ut ab illis sacra ceteris pagi possent. quod pater matrem uinaz
uirum parte in excubiis ac duro sole uicere nullius penitente memo-
ris expererit. Itaque matrem ac filie diuices ac sorores nuper-
itector abster sis lacrimis dicitur doloris insignibus candidam
induere uestes. et aris tunc tunc carere sunt. Quia quod constantia

Sanquim
hic in quibus
quibus dicitur.

232b. Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 5841 (f. 3r)
note di mano A e mano B

Valerii Maximi factor et dictor
memorabilium Liber primus in
cipit. Ad titulum. Incipit prolegus.

que gentium fac
ta simul ac dicta memoratu digna
que apud alios latius diffusa sunt
quod ut breuiter cognoscere possint ab il
lustribus electa auctoribus religere
constitui. ut eorum sumere uo
lentibus longe inquisitionis labor
absit. Nec michi cuncta complectendi
cupido inest. Quis enim ois cui
gesta modico uoluminum numero
comprehendat. aut quis corporis in
domestice peregrineque hystorie sen
em felia superiorumque stilo somnam uel
attentiore cura uel prestantiori facili
ora traditum se sperauerit. Te igitur
hinc cepto penes que hominum deorum
que consensus mans ac terre regum
esse uoluit certissima silus patrie.
Cesar innoco cuius celestis prou
tentia uirtutibus requibus dicturus
sum benignissime fouentur uirtus
seuicissime uindictantur. Nam si pro
sa oratores ab hinc optimo maximo
boni orsi sunt si excellentissimi uires
anumine aliquo principia traxerunt.
mea parumis eo iustus ad fauores
tuum tractent. quo cetera diuinitis

opinionem colligitur. tua presentia fide
paterno auroque sicut patet uirtutibus.
Quorum eximio fulgore multum cenimo
nris nostris inclare claritatis accessit.
Reliquos enim deos accepimus. Cesa
res edimus. Et quoniam unquam acul
teor perire in animo est. de condicione
eius sumari dissem.

Maiores statim solennesque ce
nimonias pontificum scientia
bingendax rex auctoritate augur
obseruacione apollinis predictio
uatum libris potentior depulsa. e
musa disciplina explicari uoluerunt.

Prisco etiam instituto rebus diuinis
operta datur. cui aliquo comedandum
est precatione cui expositio uero
cui solueno uel granulatione cui in
quiritur uel extis uel sortibus ipse
cui solenni ritu uel pagendum sacri
ficio. quo etiam ostentor ac fulguris
renuaciones procurantur.

Tantum autem studium antiquis
non solum seruande sed et amplifica
te religionis fuit. ut florentissima
tunc et opulentissima ciuitate decem
principum filij senatus consulto
singulis populis et uine percipiente sa
croz discipline gratia mitterentur.

Queri quoque quomodo more greco uen
erant instituerunt sacerdotem Aucha
cui id oppidum nudi ciuitatis acce
pisset nomine Calpurnia peterent uel
alij dicant Calpurnia. ne de ueris
ritibus perita de se amittent. Cuius
cui in urbe pulcherrimum templum habent

1206
A947

5842

233. Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 5842 (f. 1r)

Valerij maximi factorumque memoriarum ad tribuni ce
sarem liber primus incipit. Et primo prefatio. Rubrica.

Quis romae ex cetera intelligentium scia simul ac
tota memorata digna que apud alios lati
diffusa sunt quoniam ut breuiter cognosci possint
ab illustribus electa auctoribus deligere consti
tuitur ut documta sumere uolentibus longe in
quiritationis labor absit. Nec enim cuncta complectendi cupiditas inces
sit. Quis enim omnia cui gesta modico uolumini nullo operentur
Aut quis composuerit domesticis regumque ystorie serie felici
superiori stilo sordidum uel attentiore cura uel instantiori facienda traditi
tanti se spauerit. Et igitur huic cepto penes que hominum reorumque
offensus mansit atque tre regnum esse uoluit cristissima salus patrie. Cetera
in uoco cui celestis prudentia iuncta ceteris quibus dicitur summi benigni
sime fouerunt uita serenissime uideantur. Nam si pasci oratores. Aio
ue optimo maximo bene orsi sunt et si excellenssimi uates. An
nunc aliquo principia traxerunt mea paruitas co iustus. ro fauo
rentium decuerit quo cetera diuinitas oppinione colligit sua
presenti fite patino. auitoque fiteri paruitetur. Quorum eximio fulgo
re multum ceremonis mis inclite claritas accessit. Deos enim re
liquos accepim. cesares dedimus et quoniam in iuuu acultu reorum per
in animo est de condicione eius summati disseram. **De religione. Rubrica.**

5843

Miores statas sollempnesque ceremonias pontificum
scia bene gerendare re. auctoritate auguri obfuitate
Ipollinis pro canone uatam libris portetorum repulsiis et miseris
cupia explicat uoluerit. pro seo etiam instituto rebz diuinis opa
datur cum aliquid comendationi est patione. cu expositend uoto
cu soluendou gratiatioc cu in queredu. al' certis al' foratibz ipato
cum sollempni ritu pagend sacficio quo etisqz ostentor. ac ful
guri tenuitantes perant. Tantum aut studium antiquis non
solum fuante si etia amplificante religiois fuit ut ex florētissia
tum et opulētissima ciuitate. x. principii filij senatus ostulco sin
gulis etiam populis scipientie factor discipline gratitarent.

Capitulum 3

234a. Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 5843 (f. 4r)

Adiva misfouo eufce gnis alienigena exemplatio ab
 funde possunt. S. amifficib; auxiliu adu fues canas
 i plorantib; fanguina in ftricti p. claffe et cecati abuli eis renf
 gra mifit qui illi uelud diuinitus datam p. fiduam in pre
 tat. libenter receptaz. vera factoz; predicaone f. uic. uie ducent
 habuerit. ¶ Neq; f. uolomte quide penitenti. i. egerit. q; cu bello il
 lino p. f. p. r. m. i. o. s. ut sibi op. e. fenent. ex. affent. f. it. q; illi flum. i. man
 u. m. b; f. u. n. i. o. i. e. f. a. n. t. e. f. i. n. a. d. u. i. r. o. u. i. c. o. r. f. e. f. e. n. u. t. t. e. d. i. x. i. t. e. t. f. i. c. e. p. i.
 mus q. d. a. t. u. r. r. e. f. p. o. t. e. n. i. t. e. q; p. m. u. i. n. a. t. i. e. l. o. a. m. f. i. n. t. e. a. c. d. u. c. i. a. f. f. i. g. n.
 u. e. n. i. t. f. e. c. i. n. f. p. e. r. a. t. o. e. i. f. u. p. a. t. i. s. h. o. f. t. i. b; f. u. c. c. e. f. f. u. i. o. m. n. i. a. c. c. e. p. t. u. i. r. e. f.
 e. t. e. s. f. t. a. n. d. e. a. t. u. t. t. e. o. i. m. o. l. u. e. r. i. t. e. t. t. e. m. c. e. p. s. o. m. i. b; p. l. u. s. d. i. c. e. u. i.
 i. n. f. t. r. u. e. n. t. ¶ *De prodigijs Rubica.*

prosa

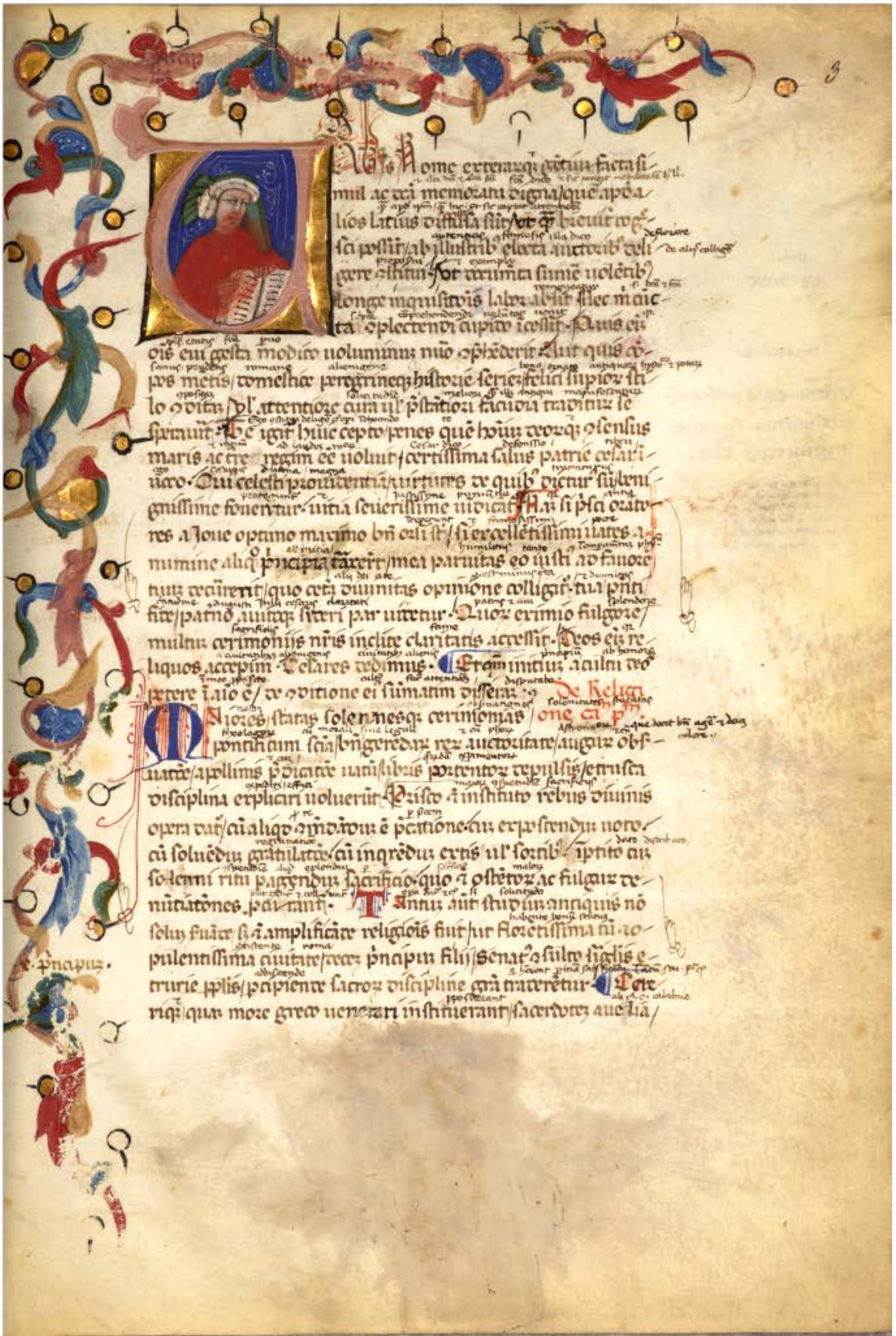
Prodigijs quoq; que aut secunda aut adu fa accidunt obi
 ta pposito nio relatio est. Huiusmodi. et. a. t. u. n. p. n. e. m. l. o.
 c. o. m. m. e. n. t. i. e. a. c. a. p. f. l. a. m. a. e. m. i. c. u. f. f. e. r. o. n. e. f. t. r. i. c. e. n. t. i. a. n. o. r. t. m. e. r. i. t. q. d. p. r. o.
 d. i. g. i. u. m. i. n. a. r. e. g. i. s. f. i. a. r. i. u. r. o. z. t. a. n. a. q. u. i. l. a. d. m. i. r. a. t. a. f. u. i. n. a. r. i. i. n. o.
 u. i. f. i. l. y. e. o. n. c. a. u. t. e. t. a. d. r. e. g. u. i. f. a. f. t. i. g. u. i. e. u. e. r. i. t. ¶ E. q. u. e. f. e. l. i. c. i. s. e. u. e. r. i. t.
 u. l. l. a. f. l. a. m. a. q. u. e. e. x. l. m. a. r. t. i. d. u. c. i. s. d. u. o. r. e. c. e. r. u. i. q. u. o. s. i. n. t. e. n. t. i. p. u. b. l. i.
 e. t. g. n. e. i. f. c. i. p. i. o. u. i. i. n. y. f. p. a. n. i. a. r. e. b. i. l. i. t. a. u. e. r. a. t. c. a. p. i. t. e. c. o. n. t. i. o. n. i. s. e. l. u. e. r. i.
 n. a. q; e. i. a. f. f. e. c. t. u. p. a. r. t. o. i. a. d. h. u. c. m. i. l. i. t. e. s. p. f. t. m. a. i. c. a. p. a. r. e. f. o. r. t. i. a. r. o. n. e. s.
 a. d. m. o. i. n. y. u. i. e. t. t. i. g. u. n. t. i. m. i. l. i. b; h. o. f. t. i. u. c. e. f. i. s. m. a. g. n. e. q; n. u. d. i. p. o. t. a. r. e.
 r. e. d. a. c. t. o. b. i. n. a. c. a. f. t. r. a. p. u. n. i. c. i. s. o. p. i. b; r. e. f. e. t. a. c. e. p. e. n. i. t. ¶ I. t. e. c. u. m. b. e. l. l. o. a.
 c. i. a. d. u. i. t. i. n. o. u. e. h. e. t. e. s. a. r. o. m. a. n. i. s. i. n. t. r. a. m. e. n. u. a. o. p. u. l. f. i. c. a. p. i. n. o. p. o. f. f. e. n. t.
 e. a. q; m. o. r. a. n. o. m. i. n. i. o. b. f. t. e. n. t. i. b; q. d. o. b. f. e. f. f. i. s. i. n. t. o. l. l. e. n. t. i. b; u. i. r. e. t. u. r.
 c. e. o. p. a. t. e. u. i. c. t. o. r. i. e. i. t. e. r. m. i. n. o. p. r. o. d. i. g. i. o. d. u. i. m. m. o. r. t. a. l. e. s. p. a. r. e. f. e. c. i. t. f. i. b. i.
 t. o. e. n. i. a. l. b. a. n. i. l. a. c. i. s. n. e. q; c. e. l. e. f. t. i. b; a. u. c. t. u. s. i. n. t. e. r. i. b; n. i. m. u. n. d. a. t. i. o. e. u. l. l. i.
 f. p. m. i. s. a. d. u. i. t. f. o. l. u. i. f. t. a. n. g. u. i. m. o. d. u. e. c. e. f. f. i. t. C. u. i. r. e. i. e. p. l. o. r. a. d. e. g. r. a.
 l. e. g. a. t. i. a. d. e. l. p. h. i. c. i. o. r. a. c. u. l. u. i. m. i. f. f. i. t. e. c. u. l. e. r. i. t. f. e. p. i. f. o. r. t. i. b; u. r. a. q. u. a. e. u. r.
 l. a. c. u. s. e. m. i. f. f. a. p. a. g. u. o. d. i. f. f. i. n. t. e. r. e. t. e. f. i. c. e. n. i. u. e. h. i. o. s. i. n. p. o. t. a. t. e. p. p. l. i. r. o. m. a.
 n. i. u. e. c. u. r. o. s. q. d. p. i. q. u. a. l. e. g. a. t. i. r. e. n. u. n. t. a. u. r. i. t. a. i. u. f. p. e. u. e. h. e. t. i. a. a. m. i. l. i. t. e.
 n. i. o. q. u. a. r. o. m. e. f. t. i. c. a. i. n. t. p. r. e. s. t. e. c. e. a. t. r. a. p. e. t. i. n. c. a. f. t. r. a. p. l. a. t. f. i. t. a. r. u. r. d. i. c. e.
 r. a. t. e. i. g. o. f. e. n. a. t. u. s. d. u. p. l. i. c. i. p. r. o. i. c. i. d. e. m. o. n. i. t. u. s. e. o. d. e. p. e. n. e. c. p. e. r. e. t. r. e. l. i. g. i.
 o. n. i. p. a. n. i. t. e. t. h. o. f. t. i. u. i. n. t. e. p. o. r. t. u. s. e. f. t. ¶ N. e. c. p. a. r. p. f. p. e. n. f. u. c. c. e. f. f. u. s. q. d.

ca. m.

tum
e. s.

f.

234b. Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 5843 (f. 8r)

235. Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 5844 (f. 3r)

V **LIB** ^{apud mundi} rome certiss qz gentiu facta simul ac
dicta memoratu digna que apud alios ^{utrosq; copis}
lati diffusa s. qz ut breviter ^{congesta possint} ab illi
scribi electa autoribus delige ^{constitu} constituta, ut documta
sumere uolentib; longie inq; sitois labor absit. Nec
michi cuita contemendi completendi cupido in
cessit. Quis emz totius eugetia modico voluminu
numero opibendit? Aut quis ^{qz} mensis dome
stice peregrine qz storie felice seriem folia supozta

stilo odita ul adtenaoni cura ul prestantiore facundia tra
diturus se sperauit.

Et ig huc cepto, ^{pen} qz hominis deoz qz consent ma

ms ac t're regim ee uoluit certissima salus patrie cesar m
uocatur. celsi pincencia uirtutes d' quib; dicitur suis benigno

simi fouent uia se uerissime uideant. Nam si prius or
atores a igne optimo mapio bn orsi s; si ex cellensim
nates anunicelico papia traxit mea puitas e' o usti adfa

notes tuis decurrerit. q' cetera diuinitas opimonez colligi
tua p'm fide patno autro qz fideri pat' uidetur.

Quoz ex inno fulgore multuz ceremonis nris
indite claritas accit.

Deoz ei reliqs accepim cesares d' d'm. Et q'mituz
a cultu deoz p're i aio e' deduce eu; sumatis disseram;

Extensive marginal glosses in Latin script, including the word 'GRI' at the top left. The text is dense and difficult to read due to the handwriting and ink bleed-through.

Small handwritten notes in the top right corner, possibly a library or ownership mark.

Flavianus marini dicator seu fctor memorabilis urbi rome liber primus
 De religione. De neglecta religione. De omnibus.
 De prodigijs. De somnijs. De miraculis.

Abis rome exteraq; gentiuz ficta siml' ac dicta memorandi. gna que apud alios laurus diffusa sunt q; ut breuiter cognosci possint ab illustrib; electa auctozib; deligere constan. ut to cuncta sumere uolentib; longe i qstiois labor absit. Nec in cuncta co plectendi cupro iactat. Quis em; ois eui gesta motuo uoluminum numero coprehendat? aut qs co posuitis romestice peregrinez by storie seaz felici supioi stilo cedi taz ul attentiori cura ul prestanti ora facinora traditurus se sperauit?
 Ac igit hinc cepto penes quezlo minuz reozuzq; consensus natio ac tere regim ee uolunt certissima salus patrie Cesar inco. Cuius celesti p

uarentia iurantes regib; dicturus su; benignis fouent. uita seueris sine uindictant. Naz si pusa oca tores a loue optio mariaz bin celi sint. si excellentissimi uates anu mino aliquo pnapia traxerit. me. paruitas eo iustus ad fauo rez tuz reciment. quocetera diu nitas opinice colligit. Tna plen ti fite pno amoz si dea par ui tel. Quoz erimo fulgere mltuz ceimozis nris icite claritatis accessit Deos ez reliquos accipi mus. Cesares redimus. Et qm mltuz acultu reoz petere i aio e re conditoe ei sumat; disleram.

De religione.
 Quoz istas so lemnesq; ceumo mas pontificum scla bh gerendaz rez aucte auguz obfuaue appollinis poicaticc natuslibus portentes cepulsis

5847.

237a. Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 5847 (f. 1r)

nente i domū Gnae Antonis ir
rupit filiūq; eius patris penam
expulit. uocando no illū sē a
Antonione eē procreatū. Ver postq;
a Sillana uolēta Caesarina cogit
ret uxit gubernacula romā ipi.
in thoe priape obtinere republi

Quem p̄ hūc repub̄ fuit;
hic. i simū mōdō rōn he
bit; temētus mediolam rep̄lla
est. Siq; tē ai se prorūta quā
p̄nce ac falso creōta eēt i cōdō
p̄sse nichil ad se p̄sentib; bonis
in seruit. noq; ei aut tractatis
eius splendori testes aut cohe
tis Augusti fūer recēt. p̄ ier
pugnabile; Caesaris gl̄mias m̄
ta nēhm̄ p̄pōin abijt;

Verū Marthi q̄ dōas e h
ecimias siluārie Cap
tate regnū p̄fēctate rāq; tē
thes eēt que a oraco Antonie
in tēptū; hūc clams erat q̄
q̄ p̄ne totus oriēns ciuitatis
q̄ gentū credula suffragatione
falsū caput im̄pio demētē im
minens iusto impēre iudi
cio coeq;

Ocamus hūc op̄s
liber qui r̄ultimū
ul' negligētia uel
malinōlētā libāno; dep̄ijt.
Abrenatō; uō timos eius lib̄er
itēgre fortassis. m̄ te imo tm̄ hūc
ē de pronōmie epitoma rep̄nta

Anno simpliciā in iur;
Italia fuisse noia ait. ex
stimatoris q; sine argumētū refat.
q; Pomulus. Remus. q; fūstū
neq; p̄nomē ullū; noq; agnomi
hūit. Qui ab eo dissentit; aut

maner; eoz Peam Siluā; uacatā
aut; eius Siluū Numitorē; fra
trum eius Amulū; Siluū; ac su
priorē; Albanō; reges Capetū;
Siluū. Agrippa; Siluū. postēo
res q; duces a; emū; suffētū;
q; Tatorē; Cleolū; uacatos. Nec
otenti his ad Sabinos trāsgre
diūit. q; Tūm; Tūm; Numā
Pompiliū; q; patrē; eius Pōpiū;
Pompiliū; eiusq; regiois p̄n
cipēs; enumerat. Pūtiliū; lau
rētū; Valerīū; aetū; Cūrtū;
aliū; fīmū; illeatū;. Ab em̄sas
reatant; laetū; porfenat; ab
Eamulū; Septimū; a; eoz; p̄
mū; reges; eoz. q; fertō; Resū;
qui ius fēcale; p̄stāt. In tē
modū; Varonis; sūm; sūmū;
Romanos; q̄t; arbitriū; ē; ab
Albanis; q; Sabinis; multiplicā
eoz; nō; q; s̄fuetudie; traxisse.
q̄; ab; illis; ortū; sūt. Om̄ia; autē
que; ac; unū; queq;; uirū; defūitē
uim; exēp̄tat; sūt; canda; uir;
significā; hōies; obtinet. quoz;
p̄prietate; dicit; hūc; distat. q; co
gens; agnoscit; uocō; dicit;
gentilitiū;. Cetera; ordie; uariā;
tam; quoz; fēctū; p̄nomē. Q̄s
tē; fēctū; agnomē. quoz; ad; ul
tīmū; tē; agnomē. Quoz; series
uē; ita; ut; exē; sū; semp; fuat; ē.
Nū; dū; tō; eū; i; s̄fū; tē; s̄fū; p̄lexū;
nū; sum; p̄nomiū; q; agnomiū;
fuisse; dicit; postumū; Comū;
um; Nū; cū; q; postumū; Ebu
lum;. **C**ū; hūc; est;

cccc die duodecimo augusti
hic liber opletus fuit in ciui
tate iuncentie et ofrat dicitur octo

237b. Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 5847 (f. 106r)

sottoscrizione

Tabula historie III deus hostiu i
ad terram Et est alius

609
5291

Inapit liber primus Valerij maximi Prefatio

RBIS ROME

facta simul ac dicta memorata
digna, que apud alios laicius diffusa

sunt, si ut breviter cognosci possint, ab illustribus claris
auctoribus, diligere constiterit. Ut documenta sumere

Volentibus, longe inquisitionis labor absit. Nec in amata
completendis libris, inaccessis. Quis enim omnes eius gesta

modis voluminum numero apprehenderit, aut quis integris
copios domesticis peregrinisque istoricis seu, felici supererit

stilo portari, ut attentiori cura, ut perscrutatori famula
traditarum se speraverit. Te igitur huic cepto peris

que huius decorumque consensu, maxis ac terre regim
e uoluit (certissima salus precie) Cesar inuoco! cui

celesti providentia, uirtutes de quibus dicaruf sum, beni
gnissime fouentur, uicia seuerissime iudicantur.

Nam si preta exatoces, absolute optio maximo bn octi
sunt, si excellentissimi uarij animine aliquo pnapia

reperunt, mea pietas eo iustius ad fauore tuu deaurerit,
quo cetera diuinitas opinice colligatur, tua pnti fide

patro aruitaq; fiduci par uideatur, quozq; eximio
falgore, multu ceremonijs nris holicis alacritatis ac

ceasar, Reliq; eis deo accepimus cesares dedimus.
Et qm pncipiu aculu deoru ptere In aio est, delectica

eius sumatis dixerit, Maiores sollemneseq; arimonias
statis, pncipiaz snu bn gcedendum ut, auctori

breuiter adit fin
capitulum auctoris
mch

hujus si ca effines
Angl

ipof. si non affecit

5849.

238a. Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 5849 (f. 1r)

diatue agnom. Quoru series no ut exposui sep
 secuta e. Animadute n. mosulum fastis. pp lesu
 usum pnominum et agnomini fuisse dicam
 postmii cominu aueniam. et postmii cbi.
 finis adest.

Explet liber valerij maximi de grae.

Diuit nicolis thomasius nomine felix.

239. Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 5850 (f. 30v)

240a. Paris, Bibliothèque Nationale, lat. 5853 (f. 1r)

Nihil hac memoria felicius. que tantum uenerationis in-
 tam paruulo. ere possidet. **Q**uantum porro honoris
 athenis Xenocrati sapientia pariter. ac sanctitate clauo
 tributum est. cum testimonium dicere coactus. ad nam
 accessisset. ut more eius ciuitatis iuraret. omnia se uere re-
 tulisse. uniuersi iudices consurrexerunt. proclamarunt
 q; ne iusiurandum diceret. Quodq; sibi met ipis post-
 modum dicende sententię loco remissuri non erant. sin-
 ceritati eius concedendum existimauerunt. *q; multa eius*
u. ilicq; maximi liber edidit. *q; sit curuato. ita*
De factole.

Tangam nunc quasi cunabula quaedam
 et elementa uirtutis. animiq; proceden-
 te tempore. ad summum glorie cumu-
 lum puentari. certo cum indolis experi-
 mento dato gestus referam. **E**mili-
 lepidus. puer etiam tum progressus in aciem hostem in-
 teremit. cuiem seruauit. cuius tam memorabilis opis
 index est in capitolio staua bullata. et incinda prete-
 xta. senatusconsulto posita. Iniquum enim putant
 cum honori nundum tempestiuam uideri. qui iam
 uirtuti maturus fuisset. Precurrit igitur Lepidus
 etatis stabilimentum. fortiter faciendi celeritate. du-
 plicemq; Laudem e pio retulit. cuius cum uix specta-
 torem animi te patebant. Arma enim infesta et distri-
 cti gladij. et discursus telorum. et aduentantis equi-
 tatus siagor. et concurrentium exercituum impetus
 uenibus quoq; aliquantum terroris uicuit. inter q;
 emilie gentis pueritiā coronam mereri. spolia rapere